

EU4BE

ПРЕПОРУКЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ РЕГУЛАТОРНОГ ПОСЛОВНОГ ОКРУЖЕЊА У СРБИЈИ

Јул 2022

Садржај

Скраћенице 2

I. Увод 4

II. Резиме 5

III. Снимак приватног сектора - На основу података Агенције за привредне регистре 7

IV. Стратешки документи Владе важни за унапређење правног оквира за пословање 8

V. Резултати мерења административних трошкова – Анализа модела стандардних трошкова 10

VI. Системске реформе релевантне за пословање 12

I. Реформске области 12

II. Напредак и препоручена побољшања правног оквира за пословање у одређеним областима 20

III. Остале теме релевантне за пословни регулаторни оквир 27

Анекс 1: Резиме препорука за унапређење правног оквира за пословање на основу критеријума приоритета 29

Прилог 2: Стратешки документи Владе Републике Србије значајни за унапређење правног оквира пословања 35

Прилог 3: Резултати мерења административних трошкова у Републици Србији - Стандардни модел трошкова

.....48

Листа скраћеница

АПР	Агенција за привредне регистре
БДП	Бруто домаћи производ
ДБ	Извештај о пословању (<i>Doing Business</i>)
Доо	Друштво са ограниченом одговорношћу
ЕК	Европска комисија
ЕУ	Европска унија
ЕРП	Програм економских реформи
ЕУ4БЕ	Пројекат „ЕУ за боље пословно окружење“
ИКТ	Информационе и комуникационе технологије
И&Р	Истраживање и развој
ЈИС	Јединствени информациони систем
Канцеларија ИТЕ	Канцеларија за информационе технологије и е-Управу
ММСП	Микро, мала и средња предузећа
МТУ	Модел трошкова усклађености
ОЕЦД	Организација за економску сарадњу и развој
ПДВ	Порез на додату вредност
ПО	Пословно окружење
ППО	Подстичуће пословно окружење
РАП	Портал Регистра административних процедура
РГЗ	Републички геодетски завод
РСЈП	Републички секретаријат за јавне политике
РСД	Динар
РЗС	Републички завод за статистику
СБ	Светска банка
СЦМ	Модел стандардних трошкова
ФАТФ	Радна група за финансијску акцију

I. Увод

Овај документ идентификује регулаторне приоритете пословања, недостатке и кашњења у реформама и даје препоруке за унапређење регулаторног и правног оквира за пословање у Србији. Овај извештај је припремљен у оквиру редовне полугодишње анализе пословних мањкавости у оквиру реформе коју подржава ЕУ а спроводи Светска банка: „ЕУ за боље пословно окружење“. Документ се ослања на постојеће изворе о стању у пословном окружењу (као што су Програм економских реформи, Бела књига, Сива књига, Регулаторно окружење Светске банке за развој приватног сектора и слично) и додатни аналитички рад аутора и служи као прелазни документ, док се не креира нова методологија Светске банке за подстичуће пословно окружење¹ (СБ ППО). Када нова методологија постане доступна, она ће омогућити систематски приступ за идентификацију домета пословног окружења и за мерење напретка у реформама. Нови СБ ППО извештај ће такође обезбедити скуп података који ће независне треће стране редовно ажурирати.

Резиме препорука садржи њихову процену према критеријумима релевантности, сложености, политичке воље, трајања – периода имплементације у краткорочном или дугорочном периоду и обрачуна трошкова. Као наредни корак и у циљу верификације представљених реформских приоритета, Светска банка ће организовати серију валидационих радионица са приватним сектором и државним органима. Препознате и договорене теме пословног окружења, које представљају реформске иницијативе од заједничког интереса, могу се такмичити за подршку из Флексибилне техничке подршке у оквиру реформске иницијативе ЕУ за боље пословно окружења (ЕУ4БЕ).

¹ Припремна верзија концепта о Подстичућем пословном окружењу из фебруара 2022. године доступна је на: <https://worldbank.org/en/programs/business-enabling-environment>

II. Резиме

Недавни трендови у приватном сектору показују пораст активности које се односе на покретање пословања. У јуну 2022. године било је 137.114 регистрованих привредних друштава и 297.809 активних предузетника, што је за 14.059 привредних субјеката више него 2021. године. То значи да је остварен раст броја предузећа за 2,1%, а предузетника за 4,1%.

Влада Републике Србије активно подржава унапређење регулаторног окружења за пословање. Програм економских реформи даје правац реформама које утичу и на запослене и на предузећа као што су: управљање јавним финансијама, зелена транзиција, дигитална трансформација, пословно окружење и смањење сиве економије, истраживање и развој итд. Дигитализацију подржава и Програм развоја е-управе, због значаја за убрзање административних процедура, усаглашавање праксе и повећање транспарентности. За поједностављење и дигитализацију административних поступака значајан је био Програм за поједностављење административних процедура и прописа „е-Папир“. Као резултат његове примене, један број процедура је дигитализован или предвиђен за дигитализацију, што ће довести до уштеда за предузећа.

Стандардни модел трошкова мерења административног оптерећења које прописи стварају предузећима, износио је 3,01% БДП Србије у 2019. години. Истовремено, евидентан је тренд смањења административних трошкова. Они су опали са 4,07% БДП у 2010. на 3,11% у 2018. години, што указује да реформе, усмерене на побољшање регулаторног пословног окружења, иду у жељеном правцу. Смањење административних трошкова у 2019. години на 3,01% БДП, било је у складу са циљевима „е-Папира“. Како би се наставила и даље унапредила ова реформа, ЕУ4БЕ пружа подршку развоју новог е-Папира за 2022-2025.

Континуирано унапређење регулаторног пословног окружења које ће допринети транспарентности, предвидљивости и уштедама за предузећа, захтева даљу реформу. Овај документ даје низ препорука за повољно пословно окружење. Дигитализација је кључна за савремено пословање. На пример, јединствена информационо-комуникациона мрежа е-Управе (јединствена матична служба и е-архива) за целу јавну управу када буде завршена и функционална, омогућиће вођење свих административних процедура електронским путем, чиме ће се значајно уштедети време и трошкови.

У области некретнина, дигитализација Платформе за израду и дистрибуцију планских докумената и просторних података може побољшати транспарентност

процеса просторног планирања и услова коришћења земљишта, што може довести до већих улагања.

Унапређење судске функције кроз успостављање електронског судског система, који омогућава странкама да дигитално подносе тужбе, одговоре и правне лекове и добијају путем електронске поште у дигиталном облику судске одлуке, додатно ће допринети како транспарентности, тако и смањењу трошкова за предузећа.

Унапређење преко-граничне трговине кроз дигитализацију царинских процедура и проширење примене поједностављеног царинског поступка, кроз тзв. *home clearance*, још један је пример где би дигитализација била корисна за предузећа.

Поред дигитализације, препоруке се односе и на друге мере. На пример, приступ финансијама би могао да буде побољшан променом методологије кредитног рејтинга (са Удружењем банака) како би се обезбедило да се кашњење у плаћању месечне каматне стопе на кредите регистроване у Кредитном бироу брише шест месеци након уплате. Ова мера ће олакшати приступ кредитима за предузећа.

Друга могућа мера, која се односи на пореску администрацију, јесте да се уведе Јединствени систем плаћања пореза и доприноса за запослене и предузетнике који би омогућио послодавцу и предузетнику да плате одређени порез или допринос ако не намеравају да плате све одједном.

За случајеве када се животни циклус фирме завршава, у извештају су дате препоруке да се омогући затварање пословања у случају принудне ликвидације предузећа и блокаде пореског броја предузетника. Постојеће законско решење је несумњиво дестимулативно за промоцију предузетништва и директно утиче на повећање сиве економије.

Препоруке из овог документа важеће су на националном нивоу. Поред тога, посебне мере сугеришу проширење реформе на локални ниво. Локалне самоуправе, са ограниченим кадровским и техничким капацитетима, треба да успоставе своје заједничке службе за пружање софистицираних ИТ услуга предузећима, у циљу повећања ефикасности (урбанистичко планирање, грађевинске дозволе и системи са једним прекидачем (*single-switch*)).

Са аспекта корисника, препорука је да предузетници, привредници и жене предузетници, преко својих компанија или пословних удружења, боље искажу своје потребе за повољним пословним окружењем кроз повећање учешћа у процесу консултација о доношењу закона и подзаконских аката.

Повољно пословно окружење је у интересу како компанија које обављају делатност, тако и Владе која прописује услове пословања и наплаћује повећани порез од повећане пословне активности. Сходно томе, јавно-приватни дијалог за даље унапређење регулаторног пословног окружења треба да се настави на обострану корист.

III. Кратак преглед приватног сектора - на основу података Агенције за привредне регистре

Агенција за привредне регистре (АПР) основана је 2004. године на таласу реформи у области регистрације предузећа, затварања пословања и система регистрације финансијског лизинга и заложних права на покретним стварима и правима. АПР је успоставила 24 електронска регистра везана за пословање, који су вредан извор пословних података у Србији.

Пословни трендови показују како повећање броја привредника почетника, тако и броја угашених привредних субјеката. На сајту АПР² налазе се ажурирани подаци о пословању у Србији, као што су: укупан број активних предузећа; број активних предузетника; објављени финансијски извештаји и укупан број активних права залоге. На пример, 30. јуна 2022. године у Србији је било 137.114 регистрованих предузећа и 297.809 активних предузетника. Према статистици АПР, у Србији је 4. јануара 2022. године било регистровано 124.260 привредних друштава и 290.445 предузетника, што је за 14.059 привредних друштава више него 2021. године (2.570 привредних друштава и 11.489 предузетника више). То значи да је број предузећа у 2022. години повећан за 2,1%, а број предузетника за 4,1%.

Истовремено, велики број предузећа је затворен у поступку принудне ликвидације, коју спроводи АПР по службеној дужности. У периоду од 2019. до 2021. године у овом поступку угашено је 34.888 предузећа. Највише у 2019. години, када је по том основу престало да постоји 22,72% (27.163) од укупног броја предузећа (119.577).

Повећана је заступљеност жена у пословним субјектима. Подаци које је АПР објавила у марту 2022. такође показују да су четвртина оснивача и директора предузећа у Србији жене. Тачније, 25,5% оснивача предузећа и 24,1% директора предузећа су жене. Међу предузетницима 33,60% су жене, а 96.213 жена је регистровано као предузетнице.

Приступ финансирању уз помоћ Регистра залога показује опадање броја залога, али подаци о висини потраживања показују тренд раста. Подаци о заложним правима уписаним у Регистар залога АПР такође су од изузетног значаја за сагледавање кретања приступа финансијама у привреди Србије. У 2019. години у Регистар залога АПР уписано је 13.444 заложних права, 2020. године укупно 10.106, а 2021. године укупно 9.243 заложна права. Чини се да оваква статистика показује опадајући тренд, али подаци о висини потраживања обезбеђених овим колатералом показују супротан тренд. Иако је у 2021. години регистровано 8,5% мање залога него 2020. године, износ њима обезбеђених потраживања био је већи за 2,6 милиона евра у односу на претходну годину.

² <https://www.apr.gov.rs>, сајт посећен 30. 06. 2022. године

IV. Изабрани стратешки документи Владе од значаја за унапређење правног оквира за пословање

Програм економских реформи (ЕРП) за период 2022-2024. године је најважнији стратешки документ у економском дијалогу са Европском комисијом и државама чланицама ЕУ. Он је од кључног значаја за разумевање праваца и временских оквира реформи које имају за циљ развој оквира и услова пословања у Србији, будући да је то најобухватнији документ јавне политике у овој области. ЕРП се фокусира на јавне политике у тринаест области: Управљање јавним финансијама; зелена транзиција; дигитална трансформација; пословно окружење и смањење сиве економије; истраживање, развој и иновације; реформе економске интеграције; реформе енергетског тржишта; реформе транспортног тржишта; пољопривреда, индустрија и услуге; образовање и вештине; запошљавање и тржиште рада; социјална заштита и инклузија; и систем здравствене заштите. Иако неке од ових области на први поглед не изгледају као да су повезане са пословним окружењем, оне заправо имају значајан индиректан ефекат, због утицаја на запослене и пословање у одређеним областима.

ЕРП идентификује три кључна изазова у циљаним реформским областима:

- 1) Повећање запослености, посебно младих, и усклађивање квалификација са потребама тржишта рада;
- 2) Унапређење пословног амбијента са циљем да учини повољнијим за улагања; и
- 3) Ефикасно коришћење енергије уз даље отварање енергетског тржишта.

Програм за унапређење положаја Републике Србије на ранг листи Светске Банке о условима пословања (Doing Business) за период 2020-2023. године У циљу унапређења услова пословања и улагања и унапређења конкурентности државе, Влада Србије је 2014. године формирала Заједничку групу за унапређење позиције Србије на *Doing Business* листи, која окупља ресорна министарства, привреду и стручњаке који раде на дефинисању и спровођењу акционих планова за унапређење ранга Србије. Србија од оснивања Заједничке групе бележи континуирано побољшање свог ранга. У складу са овим програмом, правни оквир у Србији континуирано се унапређује у следећим областима: покретање бизниса; добијање грађевинских дозвола; добијање струје; регистрација имовине; добијање кредита; заштита мањинских инвеститора; плаћање пореза; прекогранична трговина; спровођење уговора; решавање неликвидности. Имајући у виду циљеве овог програма, корисно је испитати ефекте које је његова примена имала на пословно окружење у Србији.

Програм развоја е-Управе за период 2020-2022. године и Акциони план за његову имплементацију излаже Владин план за развој електронске управе.

Дигитализација је важна за пословање јер убрзава административне процедуре, усклађује праксу и повећава транспарентност.

Општи циљ овог програма је развој ефикасне администрације оријентисане на корисника у дигиталном окружењу. Остваривање овог циља зависи од тога колико ефикасно јавна управа користи ИКТ, па је први специфични циљ програма развој инфраструктуре е-Управе и осигурање интероперабилности. Имајући у виду да се успешна и одржива дигитална трансформација јавне управе Србије не може завршити без пуне правне сигурности у коришћењу електронских услуга и електронских административних процедура, други специфични циљ програма је унапређење правне сигурности у коришћењу е- управе. Док ће електронски сервиси јавне управе постати одрживи када постану доступни грађанима и привреди, трећи специфични циљ програма је повећање приступачности е-Управе грађанима и предузећима кроз побољшање услуге клијентима. Због своје специфичности и значаја у развоју привреде и информисаности грађана, четврти специфични циљ програма дефинисан је као: отворени подаци у јавној управи. Мере дефинисане за постизање овог специфичног циља укључују: обезбеђивање спровођења законског оквира за отворене податке; унапређење Портала отворених података; Подршка коришћењу отворених података; и увођење концепта „паметног града“/е-града.

Други стратешки документи који утичу на унапређење пословног амбијента у Србији су:

- *Стратегија реформе јавне управе у Републици Србији за период 2021–2030. године*, као кровни документ јавне политике у области реформе јавне управе;
- *Програм за унапређење управљања јавним политикама и регулаторне реформе 2021-2025. године* који има за циљ унапређење квалитета докумената јавних политика и прописа. Оба наведена документа утичу на пословно окружење јер заштита права у административним процедурама зависи од ефикасности јавне управе, док квалитет прописа и њихова усклађеност са потребама привреде зависи од укључености пословне заједнице у регулаторне активности, посебно у процесу јавних консултација.
- *Програм поједностављења административних процедура и прописа „е-Папир“ 2019-2021. године* је документ јавне политике чија је примена у претходном периоду била од великог значаја за поједностављење и дигитализацију административних процедура у Србији. Као резултат његове примене, значајан број процедура је дигитализован или предвиђен за дигитализацију, што ће довести до уштеда за пословање.

Комплетна анализа „Стратешких докумената Владе Републике Србије значајних за унапређење правног оквира пословања“ налази се у Анексу 2 овог извештаја.

V. Резултати мерења административних трошкова – Стандардна анализа модела трошкова

Циљ Стандардног модела трошкова (СЦМ) је да квантификује административне препреке које приписи намећу привреди, како би се омогућила каснија реформа законодавства. СЦМ се може сматрати једном од кључних метода које се користе у земљама чланицама ЕУ и земљама ОЕЦД у погледу процене административних трошкова. Овај модел је, заправо, постао изабрани алат за регулаторну реформу на нивоу ЕУ, у земљама чланицама ЕУ и земљама ОЕЦД када је у питању процена административних трошкова и боља регулатива.

СЦМ мерење за Србију је извршено анализом процедура релевантних за пословање на основу критеријума упоредивости, досега, учесталости и трошкова. Након што су идентификоване релевантне административне процедуре и захтеви, успостављају се везе између прописа и административних захтева и врши се обрачун трошкова.

Сprovedеним СЦМ мерењем утврђено је да су укупни процењени административни трошкови у проценту БДП у Србији 3,01% у 2019. години³. Ово мерење такође показује да постоји висока концентрација трошкова, односно да приближно 10% административних захтева чини скоро 80% укупних административних трошкова. Ови административни захтеви су: Књиговодство; Стављање робе у слободан промет – увоз; Ревизија; Издавање фактура; Припрема финансијских извештаја; Царински поступак извоза; Обрачун пореза на додату вредност; Инвентар; Евиденција трансакција – КЕП, и Вођење књиге дневних извештаја.

Табела 1 – Најскупљи административни захтеви

³ Подаци и табела дати у оквиру овог поглавља су преузети из рада „Резултати мерења трошкова у Републици Србији – Стандардни модел трошкова“. Рад је направљен као један од основних аналитичких докумената у оквиру пројекта ЕУ4БЕ и доступан је у Анексу 3 овог документа.

РАП КОД	Administrative procedure / request	Укупна цена 2019
139.00.0071	Књиговодство	47.056.221.159,00
01.02.0023	Стављање робе у слободан промет – увоз	7.527.962.874,00
139.00.0045	Ревизија	5.074.255.263,00
139.00.0063	Издавање фактура	4.803.277.200,00
139.00.0046	Састављање финансијских извештаја	4.265.518.335,00
01.02.0028	Царински поступак извоза	4.129.237.197,00
139.00.0065	Обрачун пореза на додатну вредност	3.519.245.464,00
139.00.0062	Попис	3.108.015.390,00
139.00.0073	Евиденција трансакција - КЕП	2.500.545.119,00
139.00.0066	Вођење књиге дневних извештаја	2.307.079.812,00
139.00.0067	Обавеза уплате готовине на текући рачун фирме	2.105.170.101,00
139.00.0085	Извештај о трансферним ценама	1.526.504.626,00
139.00.0068	Вођење списка дневних промета угоститеља	1.374.887.698,00
139.00.0044	Плаћање пореза на доходак и доприноса за обавезно социјално осигурање за предузетнике	1.362.525.049,00
139.00.0064	Чување фактура	1.007.515.296,00

Истовремено, евидентан је тренд смањења административних трошкова. Они су са почетних 4,07% БДП у 2010. години пали на 3,11% у 2018. години, што указује да регулаторна реформа у Србији, усмерена на побољшање пословног амбијента, иде у жељеном правцу.

Смањење административних трошкова у 2019. години на 3,01% БДП у складу је са циљевима утврђеним Акционим планом за спровођење Програма поједностављења административних процедура и прописа „е-Папир” за период 2020-2021 године. Наиме, општи циљ 1 Акционог плана предвиђа „Безбедније, транспарентније и предвидиво пословно окружење и смањење учешћа укупних административних трошкова у БДП“. Како би се наставила и даље унапредила реформа пословног окружења, ЕУ4БЕ сада подржава нови е-Папир за период 2022-2025.

Комплетан Извештај о анализи СЦМ за Србију приложен је у Анексу 3 овог извештаја.

VI. Систематске реформе релевантне за пословање

I. Реформске Области

a. Реформа административних процедура

Регистар административних процедура (РАП) је јединствена електронска база података свих административних процедура које спроводе органи управе. Креиран је тако да омогући laku доступност свих информација које су привредницима и грађанима потребне за покретање и окончање различитих административних процедура (добиање дозволе, заштиту права и интереса или испуњавање обавеза).

Портал РАП садржи више од 2.600 поступака које спроводе национални органи, а који су релевантни за пословање. Регистар води Републички секретарија за јавне политике (РСЈП), док техничку подршку пружа Канцеларија за информационе технологије и е-Управу. Тренутно је јавно доступно 1.600 процедура. РАП портал садржи обрасце, захтеве, информације о потребним документима који се прилажу уз захтев, прецизан износ накнаде или таксе која треба да буде плаћена и борј рачуна за плаћање, као и друге информације неопходне за ефикасну обраду захтева. Корисницима Портала у овом тренутку није јасно да ли су сви подаци уписани у Регистар тачни и ажурни, што умањује значај овог регистра за повећање правне сигурности у Србији.

Могући кораци напред - Препорука за реформу:

- Треба обезбедити редовно и благовремено ажурирање свих података унетих у РАП, као и правну сигурност-поузданост података уписаних у Регистар. Овакав резултат може се постићи изменама Закона о Регистру административних процедура како би се прописало правно дејство података уписаних у Регистар о савесним лицима и њиховим правима.

Дигитализација најчешћих процедура од значаја за привреду у складу са стандардима ЕУ је од великог значаја за привреду јер оптимизација и дигитализација административних процедура смањује административно оптерећење, што доводи до уштеда у новцу и времену. Програм развоја е-управе 2020-2022 предвиђа да ће 100 најчешће коришћених административних процедура релевантних за пословање бити оптимизовано и дигитализовано у периоду његове примене. Канцеларија ИТЕ наводи да је до сада више од 70 најчешћих административних поступака/услуга било у потпуности дигитализовано и доступно путем сајта ове канцеларије. Пројекат ЕУ4БЕ има за циљ да оде корак даље и дигитализује пословне епизоде, које се састоје од више процедура и захтева.

Могући кораци напред - Препорука за реформу:

- Дигитализација најчешћих услуга јавне управе је важан процес и ова реформа није комплементарна реформи успостављања Јединствене матичне службе, која ће омогућити свим органима јавне власти да електронски воде све административне процедуре. Сврха дигитализације најчешћих услуга јавне управе је додатно поједностављење спровођења ових процедура.
- Успоставити најчешће пословне епизоде као услуге прилагођене кориснику, јер ће се у супротном странке одлучити за традиционалну (папирну) процедуру, ако су обе опције доступне.

Јединствени информациони систем (ЈИС) је складиште докумената јавних политика и алат за планирање јавних политика, праћење, координацију и извештавање. Њиме управља РСЈП. У складу са законом, ЈИС обезбеђује благовремено извештавање о оствареним циљевима и праћење остварених показатеља учинка. Ова врста транспарентности омогућава привреди да се благовремено информише о мерама јавне политике од значаја за њихово пословање које се тренутно спроводе, као и о начину спровођења и ефектима ових мера.

Могући кораци напред - Препорука за реформу:

- Јачање капацитета привреде за учешће у креирању и спровођењу мера јавне политике, а посебно:
 - Како користити Јединствени информациони систем, успостављен Законом о планском систему, да би се информисали о постојећим мерама јавне политике од значаја за њихово пословање, као и о спровођењу и ефектима ових мера;
 - Како се укључити у процес израде планских докумената, као и благовремено предлагање нових мера и унапређење постојећих мера за планску документацију.

Обједињена информационо-комуникациона мрежа е-Управе ће обезбедити бројне погодности за пословање. Влада Републике Србије је преко Канцеларије ИТЕ и е-Управе обезбедила бројне функционалности, важне за развој Е-Управе:

- ✓ **Портал е-Управе** је успостављен као централно место електронских услуга за све грађане, привреду и запослене у државној управи (www.euprava.gov.rs). Очекује се да ће у будућности овај портал бити полазна тачка за покретање свих административних процедура, као и тачка комуникације између јавне управе и привреде у вези са овим поступцима;
- ✓ **Успостављен је Информациони систем Е-ЗУП** као алат који омогућава добијање података по службеној дужности, што представља велики искорак

у аутоматизацији административних процедура и увођењу савремене електронске управе у Србији;

- ✓ **Државни дата центар** је успостављен у циљу складиштења кључне информационо-комуникационе инфраструктуре Републике Србије. У овом центру се чувају подаци и опрема разних институција, укључујући Министарства државне управе и локалне самоуправе, Централног регистра обавезног социјалног осигурања, Министарства пољопривреде, шумарства и водoprивреде и многих других. Очекује се да ће убудуће већина других органа државне управе и јединица локалне самоуправе чувати своје податке и опрему у Државном дата центру;
- ✓ **Инвестиције у критичну инфраструктуру** као што су Мета-регистар, Владин сервисни аутобус и апликације за управљање канцеларијама су у фази имплементације и представљаће основу за унапређење дигитализације административних услуга.

Упркос наведеном напретку, важна функционалност, односно подношење докумената електронским путем, још није имплементирана. Иако је чланом 53. Закона о електронској управи изричито прописано да је целокупна јавна управа дужна да омогући странкама да све врсте захтева и докумената подносе електронским путем, преко Портала е-Управе, или других веб портала, 18 месеци од дана ступања на снагу овог закона (15. октобра 2019. године), ова функционалност још није омогућена странкама. Очекује се да ће Канцеларија ИТЕ ову функционалност ускоро обезбедити, кроз операционализацију заједничких услуга за сву јавну управу, посебно кроз успостављање Јединствене писарнице и заједничке е-архиве.

Могући кораци напред - Препорука за реформу:

- Јединствена информационо-комуникациона мрежа е-управе за целокупну јавну управу (како за националне, тако и за локалне власти) треба да буде завршена и функционална, како би се омогућило вођење свих управних поступака електронским путем, а то укључује:
 - Успостављање Јединствене писарнице;
 - Успостављање заједничке Е-архиве;
 - Развој других заједничких (дељених) ИТ сервиса за потребе јавне управе у циљу оптимизације функционисања система јавне управе, смањења трошкова и повећања нивоа поузданости и сигурности информација;
 - Развој поузданих механизма за аутентификацију странака – Успостављање електронског идентитета имплементацијом федерације идентитета и дво-факторске верификације;
 - Развој безбедне комуникације и размене података између органа јавне управе.

Јединствено електронско сандуче на Порталу е-управе успостављено је као ефикасан систем за доставу дигиталних докумената, који се може користити за достављање различитих одлука или других докумената странкама у управном поступку. Предуслов за коришћење ове услуге је да су странке регистроване као корисници Портала е-Управе. Предузећа имају интерес да се сви акти јавне управе и управни поступци достављају на једном месту. Тиме се елиминише ризик да им неки документи буду непознати или недоступни због неправилне доставе.

Јединствено електронско поштанско сандуче до сада још није постало место где сви органи јавне власти достављају документе регистрованим корисницима Портала е-управе, иако је то њихова обавеза према члану 40. став 4. Закона о електронској управи. Разлог за овакав став јавне управе вероватно је у чињеници да Законом о електронској управи није јасно да ли је јавна управа дужна да регистрованим корисницима у јединствено електронско поштанско сандуче доставља само електронска документа или сва документа, без обзира на да ли су првобитно настали у електронском или папирном облику.

Могући кораци напред - Препорука за реформу:

- Обезбеђивање пуне примене јединственог електронског сандучета на Порталу е-Управе. У циљу повећања правне сигурности у административним поступцима за пословање, треба обезбедити да јавна управа шаље сву документацију свим предузећима која су регистрована као корисници Портала е-управе. Будући да се обавезе могу прописати само законом, очекује се да се ово побољшање може постићи само изменама Закона о електронској управи, прецизним прописивањем ове обавезе за сву јавну управу, без обзира да ли ове поступке спроводе дигитално или ручно.

в. Потреба за унапређењем ресурса јавне управе у циљу имплементације дигиталних услуга

Јавна управа (укључујући и локалне самоуправе) често пати од недостатка инфраструктуре (ИТ опреме, софтвера, интернета), запослених, посебно у ИТ јединицама, и често се јавља отпор запослених ка преласку на електронске процедуре. Овај отпор је због уоченог недостатка правне сигурности; недостатка обуке за коришћење ИТ софтвера и старе навике везане за нетранспарентно вођене процедуре. Анализа стања е-Управе (на узорку од 21 органа јавне управе) која је спроведена током припреме Програма развоја е-Управе за период 2020-2022. године показала је да 66% органа државне управе има потребу за додатним запосленима у ИТ јединицама. Све анализирани институције навеле су четири иста разлога која их ометају у пружању електронских услуга и подршке апликантима:

- недостатак финансијских средстава за припрему и ажурирање материјала;
- мањак запослених;

- недостатак развијених механизма/процедура за пријем и одговарање на питања клијената;
- недостатак техничких капацитета (опрема кол центра, портали, итд.).

Могући кораци напред - Препорука за реформу:

- Неопходан услов за одрживи развој е-Управе и повећање ИТ капацитета јавне управе је постојање стручног ИТ кадра који би управљао ИТ системима и развојним пројектима у овој области, као и постојање стручњака са техничким капацитетима у одређеним областима.
- Одређене техничке капацитете за целокупну јавну управу потребно је обезбедити на националном нивоу кроз Јединствену информационо-комуникациону мрежу е-Управе, али већину њих морају развијати саме јединице локалне самоуправе.
- Имајући у виду лична и материјална ограничења појединих јединица локалних самоуправа у обављању ове веома важне функције, предлаже се примена члана 88. став 1. Закона о локалној самоуправи, којим је прописано да јединица локалне самоуправе, њихови органи и службе могу образовати заједничке органе, предузећа, установе и друге организације и институције, ради ефикасног обављања послова из своје надлежности.

с. Судска реформа система – Имплементација процедура еСуда

Успешан завршетак реформи у правосуђу у Србији важан је за пословање. Владавина права је директно повезана са ефикасношћу правосудног система. Иако је стање ефикасности **привредних судова и управних судова** у Србији евидентно, унапређење рада **судова опште надлежности** значајно је и за привреду. Напредак у овој области је остварен прерасподелом дела поступака са судова на јавне бележнике и на јавне извршитеље.

Није могуће да се сви судски поступци воде електронски. Странкама није дозвољено да подносе суду у дигиталном (електронском) облику тужбе, одговоре или правне лекове. Судска архива није електронска и судска документација из судских списа није доступна странкама на интернету (онлајн).

Реформа правосудног система не прати реформу јавне управе. Иако је чланом 7. Закона о електронском документу, електронској идентификацији и услугама од поверења за електронске трансакције предвиђено да се **дигитални (електронски) документ** сматра валидним и да се његова веродостојност не може оспорити због своје форме, овај облик докумената се не користи у судским поступцима, осим у поступцима које воде управни судови. Имајући у виду да су електронски документи у употреби у јавној управи Србије од 2017. године, може се очекивати да ће дигитални документи врло брзо почети да се појављују као доказ у судским поступцима. Уколико српске власти не обезбеде да судови прихвате дигитална

документа као доказ у свим судским поступцима, целокупна реформа управе кроз дигитализацију може бити поништена.

Могући кораци напред - Препорука за реформу:

- Обезбедити да странке могу да подносе суду у дигиталном облику тужбе, одговоре и правне лекове и примају путем електронске поште у дигиталном облику судске одлуке, као и да преузимају документе из судских списа у дигиталном облику;
- Осигурати ефикасну заштиту права корисника е-Управе у судским поступцима. Дигитална трансформација друштва треба да обухвати носиоце правосудних функција, пре свега повезивањем ИТ система јавне управе са правосудним информационим системима, и прилагођавањем процесног оквира у којем судови раде.

d. Реформа накнада за коришћење јавних добара и накнада за јавне услуге - Реформа парафискала

Закон о накнадама за коришћење јавних добара као један од својих циљева проглашава неутрализацију неконтролисаног увођења парафискалних намета. Овај циљ је могао бити остварен кроз стандард интегрисан у закон којим се регулише да ће све финансијске обавезе које привреди и грађани намећу носиоци јавних овлашћења бити прописане искључиво предметним законом. Такође, првобитна идеја, која усвојеним Законом није разматрана, била је да се јасно разграниче накнаде од фискалних намета који укључују порезе и накнаде, као и да се елиминишу дуплиране накнаде које се наплаћују под различитим називима за коришћење истог јавног добра. Међутим, првобитни циљ није остварен, а ни покушај Министарства финансија да реагује у том правцу усвајањем измена Правилника о методологији и поступку утврђивања трошкова јавних услуга није донео побољшања.

Могући кораци напред - Препорука за реформу:

- Министарство финансија требало би да изради Закон о успостављању електронског јавног регистра накнада за јавне услуге, тако што би прописало да је предуслов за наплату одређене номиналне накнаде и/или накнаде за јавне услуге, како на националном тако и на локалном нивоу, регистрација предметне накнаде и/или таксе у Регистру.
- Изменити Правилник о методологији и поступку утврђивања цене јавних услуга како би се прописала ефикасна методологија за одређивање цена услуга.

е. Реформа система планирања – Побољшање транспарентности и предвидивости у току процеса израде прописа и докумената јавних политика

Закон о планском систему успоставља ефикасан, транспарентан, координисан и реалистичан систем планирања. Овај закон уводи транспарентност у систем планирања јавних политика и има за циљ да усклади планирање јавних политика са планирањем буџета како би се допринело реалистичном оквиру за планирање јавних политика. Такође, Законом је прописана обавеза регулатора да јавно објаве почетак рада на новом пропису, као и обавеза спровођења широког консултативног процеса и јавне расправе пре усвајања нацрта закона од стране Владе. Закон уводи обавезну анализу одлука са потенцијалним великим утицајима. Ово би требало да допринесе квалитету планирања, као и усклађивању и изводљивости различитих докумената политике. Закон такође уводи правила о праћењу и извештавању како би се обезбедило спровођење јавних политика и остваривање дефинисаних циљева.

Иако је спровођење консултативног процеса у свим фазама израде докумената јавне политике и прописа обавеза прописана члановима 34. и 41. Закона о планском систему, ова обавеза се у пракси често избегава. Према подацима РСЈП за 2019. годину, само 34,1% закона и 17,36% прописа усвојено је уз спровођење консултативног процеса. Са друге стране, много већи проценат докумената јавних политика је израђен уз спровођење консултативног процеса и тај проценат износи 91,3%. Ситуација се није променила набоље у 2020. години за законе (35,71%) и прописе (11,46%), али је 100% усвојених докумената јавних политика пратило спровођење консултативног процеса. У пракси, Влада и министарства формирају међуресурске радне групе, у које често укључују представнике невладиног сектора и пословне заједнице. Та пракса значајно утиче на побољшање квалитета ових докумената. Нажалост, овај широки консултативни процес током свих фаза процеса планирања јавних политика је више изузетак него правило.

За привреду је од кључног значаја да консултативни процес укључује њихове релевантне представнике, јер у супротном консултативни процес губи своју сврху. Иницијативу за подношење овог предлога РСЈП може поднети било која заинтересована страна или циљна група.

Могући кораци напред - Препорука за реформу:

- Повећати проценат усвојених закона и подзаконских аката израђених у консултацијама са релевантним пословним удружењима и привредом;
- Побољшати квалитет извештаја о анализама утицаја прописа и политика, тако да у пракси садрже објашњење различитих опција за решавање проблема, како би се доносиоцима одлука омогућило да изаберу оптималне опције;

- Смањити број прописа усвојених без процеса јавне расправе.

f. Реформа урбанистичког планирања - Успостављање дигиталне платформе за израду и дистрибуцију планске документације и просторних података

Процес израде и усвајања планских докумената је сложен, састоји се од неколико процедуралних фаза и има више учесника са различитим улогама у процесу. Законом о планирању и изградњи прописана је обавеза локалних самоуправа да обезбеде транспарентан процес израде и доношења урбанистичких планова (чл. 45а, 50 и 51). У пракси, ипак, постоје значајне примедбе грађана и пословне заједнице у вези са транспарентношћу овог процеса.

Детаљни урбанистички планови често нису довољно развијени, што намеће обавезу инвеститорима који намеравају да граде да финансирају израду урбанистичких планова за циљна подручја, како би се прецизирали детаљи који недостају у урбанистичким плановима.

Јавна предузећа и установе које инвеститорима издају сагласност на услове изградње заснивају их на критеријумима који нису прецизни и инвеститорима лако доступни. Ова тела за своја одлуке наплаћују значајне накнаде, које су прописане у складу са њиховом сопственом пословном политиком, али без адекватне државне контроле.

Многе земље ЕУ су предузеле значајне кораке ка успостављању регистра дигиталних планова и дигитализују процес просторног и урбанистичког планирања у циљу решавања горе наведених проблема. Основна сврха овог процеса суштински произилази из жеље да се кроз дигитални формат обезбеди бољи приступ квалитетним и упоредивим планским подацима преко једног места – портала. Успостављање ефикасног система просторног и урбанистичког планирања подразумева првенствено успостављање свеобухватне јавне електронске базе података свих важећих планских докумената, као и јединствене електронске процедуре у којој ће се ти документи усвајати.

Могући кораци напред - Препорука за реформу:

- Дигитализација би се могла користити за решавање питања везаних за просторно планирање и коришћење земљишта у Србији, као што су: непотпуна планска документација; неусаглашеност планских докумената у погледу садржаја и формата; недовољна укљученост различитих органа јавне власти у процес израде планских докумената, што доводи до неусаглашености ових докумената са њиховим потребама и капацитетима; нетранспарентни услови коришћења земљишта и скупи и компликовани услови за планирање и повезивање.

- Предлаже се да се размотри преузимање словеначког модела реформе урбанизма, имајући у виду сличност правних режима Србије и Словеније у овој области, који су били на снази у свим републикама бивше Југославије. Имплементацијом ове реформе успоставила би се Јединствена електронска платформа са свим подацима релевантним за коришћење земљишта и изградњу објеката у Републици Србији. Платформа би садржала Регистар планова и Регистар правних режима, као и све релевантне податке из катастра и евиденције грађевинских дозвола.

II. Напредак и препоручена побољшања правног оквира за пословање у одређеним областима

а. Покретање бизниса

Према критеријуму „Покретање пословања” Србија је пала са 40. на 73. место у Doing Business листи за 2020 годину. Пад рангирања се догодио пре свега због увођења „Централног регистра стварних власника правних лица”. Овај регистар је уведен као део реформи у вези са спречавањем прања новца. Наиме, у мају 2018. године усвојен је Закон о Централном регистру непокретности који прописује обавезу директора свих правних лица (предузећа, филијала страних компанија, невладиних удружења и др.) да уписују стварне власнике ових правних лица у регистру код Агенције за привредне регистре. Иако је овај регистар уведен да би се Србија уклонила са црне листе Групе за финансијску акцију (ФАТФ), креира додатне препреке за предузећа. Закон у суштини додаје процедуру и додатних 15 дана у процесу регистрације предузећа, након оснивања компаније. Повећање броја дана се одразило на резултате Анкете предузећа из 2019. године, где су фирме приметиле да су дани потребни за регистрацију предузећа порасли са 32 дана у 2013. године на 92 дана у 2019. години.

Како је смањење времена потребног за покретање пословања важно, велики број процедура у оквиру тог процеса вукао је Србију ниже на ранг листи. Даљи могући проблем који је направио овај закон била је непотребна одредба која прописује одговорност оснивача према повериоцима друштва и другим трећим лицима. Изменама Закона о Централном регистру непокретности решени су први проблем. Изменом члана 7. Закона предвиђено је да се упис података о стварном власнику врши посредно путем електронске пријаве за оснивање привредног субјекта и њеног уписа у Регистар привредних субјеката. Међутим, ове измене нису решиле проблем утицаја регистрације стварних власника на трећа лица, што је довело у питање правну сигурност.

Укидање обавезне употребе печата предузећа важан је корак за покретање пословања. Изменама и допунама Закона о привредним друштвима, које су технички на снази од 1. октобра 2018. године, укинута је обавезна употреба печата предузећа, тако да пословање предузећа без употребе печата постаје

преовлађујућа пракса, што је важан корак за унапређење покретања пословања у Србији.

Остварен је напредак у побољшању процедуре регистрације предузећа. Електронско подношење пријава омогућено је преко портала Агенције за привредне регистре. Тачније, од 17. октобра 2018. године Агенција за привредне регистре омогућила је оснивање једночланог друштва са ограниченом одговорношћу (ДОО), а од 28. јуна 2019. године оснивање вишечланог друштва са ограниченом одговорношћу (ДОО) у потпуности електронски. АПР је саопштио да ће током 2022. године електронска регистрација бити омогућена и за све друге облике привредних друштава - акционарска друштва, ортачка друштва и командитна друштва.

Подаци показују да процедура електронске регистрације још није постала преовлађујућа пракса, али је евидентно да је корисници све више користе. Током првих девет месеци 2021. године, у АПР је електронски регистровано 2.680 предузетника, као и предузећа у облику ДОО. У истом периоду 2020. године, број електронских регистрација предузетника и ДОО био је 2.314.

Могући кораци напред - Препорука за реформу:

- Усвајањем измена и допуна Закона о Централном регистру непокретности да се брише одредба која прописује одговорност оснивача према повериоцима друштва и другим трећим лицима и да се она замени одредбом да овај упис има само информативни карактер, тако да како би се обезбедила транспарентност новчаних токова предузећа.

б. Руковање грађевинским дозволама

Србија је остварила велики напредак у овој области у извештају *Doing business* за 2016, 2017. годину са даљим побољшањима у 2020. години. Србија је у 2015. години у овој категорији била на 186. месту (у 10 најниже рангираних економија на свету), а 2019. години Србија је била на 9. месту. Побољшање је у великој мери повезано са увођењем електронског процеса издавања дозвола и успостављањем Централног регистра интегрисаних поступака, који је почео са радом у оквиру Агенције за привредне регистре 1. јануара 2016. године. У извештају за 2020. констатовано је да се захтев за завршетак темеља такође подноси електронски, а да је Град Београд значајно смањио накнаду за издавање локацијских услова. Резултати Анкете предузећа из 2019. такође су евидентирали позитивну перцепцију компанија о овим променама.

У пракси се рокови често нису поштовали, посебно у Београду, где је у неким случајевима процедура за издавање локацијских услова трајала више од годину дана – иако је рок прописан Законом 25 дана. Међу могућим разлозима кашњења, сматрају инвеститори, је корупција. Подаци Анкете предузећа из 2019. године забележили су значајно погоршање индикатора у вези са корупцијом у процесу издавања грађевинских дозвола. Овим питањима се бави Министарство

грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре кроз праћење статистике путем електронског система. Министарство је у могућности да идентификује ситуације у којима постоје превелика кашњења код појединог надлежног органа и затим интервенише како би се ситуација поправила. Побољшања би се такође могла постићи кроз увођење потпуног система инспекције заснованог на ризику. Такав систем такође може помоћи у сузбијању корупције, посебно за мање пројекте.

Иако је на почетку рада Централног регистра интегрисаних поступака био јавно доступан извештај о резултатима свих надлежних органа, такви подаци више нису јавно доступни, што онемогућава јавност да прати како обу важну функцију спроводе органи локалних самоуправа.

Смањење обима посла надлежних органа у циљу подизања ефикасности њиховог рада могло би донети додатна побољшања у овој области. Начин да се овај циљ постигне је измена Закона о планирању и изградњи и/или Правилника о изградњи на које се не примењују појединачне одредбе Закона о планирању и изградњи, како би се омогућило да већи део грађевинских радова који се сада обављају уз обавезу претходног прибављања сагласности надлежног органа локалне самоуправе из члана 145. Закона, изводе само уз обавезу достављања обавештења о овим радовима. Напомињемо да се ради о радовима мањег обима, који се изводе уз грађевинску документацију за коју би требало да одговара пројектант, те да надлежни органи у овим случајевима немају шта да контролишу. Инвеститори се у пракси најчешће не придржавају ове процедуре, па локалне власти и заинтересовани сувласници ових објеката немају ни информације о овим радовима, па би им имплементација предложене измене барем омогућила овакву информацију.

Могући кораци напред - Препорука за реформу:

- Усвајањем измена и допуна Закона о планирању и изградњи и/или Правилника о грађењу на које се не примењују поједине одредбе Закона о планирању и изградњи како би се омогућило да се већи део грађевинских радова који се сада изводе са обавезом претходног прибављања сагласности надлежног локалног органа из члана 145. Закона о планирању и изградњи, убудуће изводе само уз обавезу достављања обавештења о овим радовима;
- Измене и допуне Закона о планирању и изградњи, како би се прописала обавеза Агенције за привредне регистре да за сваки надлежни орган учине доступним потпуне податке о спровођењу обједињене процедуре (просечно време трајања сваке фазе поступка) или да кроз спровођење самог поступка обезбеди пуну јавну доступност ових података.

с. Добијање струје

Добијање струје је један од показатеља са листе Doing Business где Србија дуго није напредовала. Извештај Doing Business 2020 показује побољшање у укупном

результату и рангирање је побољшано за 10 места, па је Србија са 104. места напредовала на 94. позицију. Напредак је остварен услед смањења учесталости прекида у снабдевању електричном енергијом (Индекс просечне учесталости прекида система - System Average Interruption Frequency Index (САИФИ)) као и просечног трајања прекида (Индекс просечног трајања прекида система - System Average Interruption Duration Index (САИДИ)) у претходној години.

Последица тога је резултат у Извештају Doing Business 2020 **за поткомпоненту** „поузданост снабдевања и транспарентност тарифа“, где је Србија сад рангирана на 75,0. Изменама и допунама Уредбе о испоруци енергије, усвојеним у новембру 2018. године, поједностављена је процедура прикључења објеката на електричну мрежу. Ипак, овај пропис се не примењује у пракси. Нека додатна побољшања би се могла постићи разматрањем увођења финансијских средстава одвраћања у циљу ограничавања прекида и даљим побољшањем САИФИ/САИДИ.

Инвеститори се суочавају са потешкоћама у добијању решења прописаних чл. 145. Закона о планирању и изградњи ради изградње прикључка на електричну мрежу. Министарство рударства и енергетике се почетком 2021. године огласило саопштењем да се процедура за добијање прикључка на електромережу мора скратити и не сме трајати дуже од 50 дана.

Могући кораци напред - Препорука за реформу:

- Предлаже се да Министарство пропише поједностављену процедуру за инвеститоре за изградњу прикључка на електричну мрежу или да обезбеди механизам имплементације који ће омогућити убрзање ове процедуре.

d. Регистрација имовине

Свеобухватна реформа у овој области започета је доношењем Закона о поступку уписа у катастар непокретности и водова 2016. године, али ова реформа није препозната као достигнуће у Извештају Doing Business за 2020. годину, иако је дошло до значајних побољшања. Закон уводи начело службености, што значи да се поступак уписа у катастар мора покренути и реализовати по службеној дужности, од стране катастарске службе. У циљу поједностављења уписа непокретности и права на непокретностима, Законом је прописано да документацију о правном промету на непокретностима мора доставити катастру непосредно орган који је издао исправу, која је правни основ за упис непокретности. промена у катастру.

Уведена је електронска процедура за упис у катастар, по систему „све на једном месту“ (“one-stop shop”). Тако више није потребно да учесници у овом поступку одлазе до Републичког геодетског завода (РГЗ) ради пријаве за упис права својине у катастар. Такође је могуће да порески обвезници подносе пореске пријаве у вези са овом трансакцијом преко јавних бележника. Паралелно, Министарство правде, Министарство финансија, РГЗ и Јавнобележничка комора

заједно раде на унапређењу софтвера за размену докумената у вези са прометом непокретности, као и релевантних прописа, у циљу даљег поједностављења процедура за промет непокретности.

Главно питање које утиче на катастар и узрокује неефикасност је повезано са великим бројем нерешених предмета. Иако је законом прописана обавеза Републичког геодетског завода да све поступке започете пре ступања Закона на снагу заврши до 31. децембра 2020. године, овај посао још није финализован. Један од могућих начина да се реши овај проблем је спајање случајева. Наиме, директор РГЗ би могао да изда упутство за ревизију праксе у примени члана 35. став 3. новог Закона о поступку уписа у катастар. Тачније, директор би могао да изда инструкцију запосленима који раде на пословима уписа у катастар да споје предмете који се односе на исту непокретност и да заједнички решавају све захтеве (старе и нове). Члан 35. став 3. Закона предвиђа такву могућност, али се то не спроводи у пракси.

Евидентна је разлика у ефикасности појединих територијалних катастарских служби. Да би се подстакла њихова конкуренција и обезбедила транспарентност, потребно је јавно објавити податке о просечном трајању сваке врсте поступка за сваку територијалну канцеларију и рангирање територијалних канцеларија.

Обезбедити потпуну безбедност информација. Имајући у виду да је катастар најважнија јавна књига о праву својине, да би се обезбедила правна сигурност власника непокретности, неопходно је обезбедити потпуну информатичку сигурност. Последњи хакерски напад на мрежу Катастра у јуну 2022. године изазвао је велико негодовање јавности.

Могући кораци напред - Препорука за реформу:

- Републички геодетски завод треба да изда Упутство запосленима који раде на пословима уписа у катастар за спајање старих предмета у складу са чланом 35. став 3. Закона о поступку уписа у катастар непокретности и водова ради окончања свих нерешених предмета старијих од 6 месеци;
- Обезбедити пуну јавну доступност података о ефикасности за све територијалне службе катастра у спровођењу поступака уписа права својине, преко Портала Републичког геодетског завода, како би се подстакла конкуренција између њих и обезбедила транспарентност њиховог рада (просечно трајање сваке врсте поступка за сваку територијалну канцеларију и њихов ранг);
- Важно је да Републички геодетски завод обезбеди потпуну информатичку сигурност електронске базе података катастра.

е. Добијање кредита

У Извештају *Doing Business* за 2019. и за 2020. годину, оцена за добијање кредита остала је непромењена, 65 поена од 100. Ефекти законских промена које омогућавају упис нових врста колатерала, као што су покретна имовина и права, нису се одразиле на пласман Србије на овој ранг листи. Слично, нису узете у

обзир ни измене и допуне Закона о извршењу и увођење електронске аукције. Увођење е-Аукције омогућава бржу, јефтинију и транспарентнију продају заложене имовине, уз друга побољшања која смањују трошкове и убрзавају спровођење поступака извршења.

Препреке привредницима у добијању кредита ствара пракса Удружења банака у погледу методологије кредитног рејтинга. Кашњење више од 60 дана за само једну месечну рату кредита пословној банци, у пракси има дугорочне последице када се ово кашњење евидентира код Кредитног бироа Удружења банака. Овај статус траје до истека три године након отплате целокупног кредита. То значи да ће бизниси годинама имати лош кредитни рејтинг само због једног месечног кашњења плаћања. Ова последица није регулисана законом.

Могући кораци напред - Препорука за реформу:

- У циљу побољшања доступности кредита, предлажемо Удружењу банака да промени методологију кредитног рејтинга како би се обезбедило да се кашњење у плаћању месечне рате кредита и које је уредно евидентирано у Кредитном бироу брише након шест месеци од дана уплате.

f. Заштита мањинских инвеститора

Изменама Закона о привредним друштвима из јуна 2018. године остварен је значајан напредак у заштити мањинских инвеститора. То се одразило на значајан скок у рангирању у Извештају Doing Business 2020 за овај индикатор у односу на ДБ 2019, са 83. на 37. позицију, и у оствареном резултату, са 62,0 поена на 70,0. Ипак, ово и даље остаје област у којој су потребна побољшања, јер је оцена по овом показатељу међу најнижима у поређењу са другим показатељима за Србију.

g. Плаћање пореза

У Извештају Doing Business 2020, Србија је забележила пад од шест места (са 79. на 85.) иако је констатовано да је побољшана ажурност у повраћају ПДВ. Такође, уведене су и нове реформе које нису препознате у том последњем извештају: увођење могућности да се електронским путем региструје и плаћа накнада за излагање назива предузећа (накнада за истицање пословних имена у пословном простору); увођење могућности електронског пријављивања и плаћања пореза на имовину; и допринос послодавца за социјално осигурање умањен за 0,75%.

Евентуална побољшања у овој области у блиској будућности донеће увођење Јединственог система плаћања пореза и доприноса за запослене и предузетнике. Међутим, треба имати у виду у оквиру ове реформе да је кашњење у плаћању пореза у складу са роковима санкционисано законом, док је обавеза плаћања доприноса на зараду само потраживање, тако да привредници треба да имају опцију или да изаберу да плаћају само порез а не све обавезе заједно. Ово је

важно ако је дуг у спору, јер би се у супротном сматрало да је дужник признао обавезу, а потраживање не би могло застарети.

Могући кораци напред - Препорука за реформу:

- Јединствени систем плаћања пореза и доприноса за запослене и предузетнике треба да буде имплементиран тако да послодавцу и/или предузетнику омогући плаћање одређеног пореза или доприноса уколико не жели да плати све одједном.

h. Преко-гранична трговина

Србија је добро рангирана по питању преко-граничне трговине. Извештај *Doing Business* је мерио време и трошкове (искључујући тарифе) повезане са три скупа процедура: а) усклађеност документације; б) усаглашеност на граници, са трошковима и царинским и другим законима; и ц) домаћи транспорт – у оквиру целокупног процеса извоза или увоза пошиљке робе. И поред доброг ранга, још има простора за унапређење увозних процедура путем дигитализације.

Могући кораци напред - Препорука за реформу:

- Побољшање прекограничне трговине кроз дигитализацију царинских процедура и проширење примене поједностављеног царинског поступка, кроз примену нпр. *home clearance*.

i. Спровођење уговора

У спровођењу уговора Србија годинама има најнижу оцену на ранг листи Извештаја Doing Business. Главно питање је дуго трајање спорова. Да би се овај проблем решио, неопходно је значајно унапредити ефикасност судова, као и имплементирати систем медијације у споровима.

Једно од главних питања ефикасности судова односи се на велики број заосталих предмета. Ово питање ће бити тешко решити без неког начина да се новим споровима да приоритет у односу на старе. Тренутно судије истовремено воде стотине спорова симултано, заказујући рочишта на свака два или три месеца, што их спречава да се фокусирају на конкретне предмете. Стари предмети нису решени јер постају превише компликовани због дугог трајања парничног поступка. Уколико се новим предметима не приступи приоритетно и они ће вероватно доживети слична кашњења, што ће додатно допринети заостатку. Заостаци би се такође могли смањити увођењем и/или унапређењем система за управљање предметима и аутоматизацијом суда (е-подношење, е-услуга процеса, итд.). Поред тога, седишта општинских судова, посебно у Београду, често се измештају, што изазива велика кашњења у раду судова. Ситуација у привредним судовима је далеко боља него у судовима опште надлежности.

Увођење јавних извршитеља у правни систем 2011. године позитивно је утицало на извршење уговора. Међутим, овај систем је био широко критикован у медијима

и од стране неких правних стручњака, јер се сматра да понекад ствара правну несигурност у погледу имовинских права. Овај утисак изазивају случајеви када је извршење извршено на имовини трећих лица, као и у случајевима када је имовина велике вредности продата ради намирања релативно малих неисплаћених износа и/или продата у нетранспарентним продајним трансакцијама. Изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу, усвојеним у јулу 2019. године, које су ступиле на снагу 1. јануара 2020. године, предвиђено је да се јавно надметање за продају непокретности и покретних ствари може организовати у виду електронског јавног надметања. Како се овај систем сада примењује, јавне продаје у поступцима јавног извршења које су можда трајале годинама, сада су постале транспарентније.

ј. Решавање неликвидности

Измене Закона о стечају у јуну и децембру 2018. године, допринеле су значајном напретку у решавању неликвидности. Између осталог, ове измене омогућиле су повериоцима да утичу на избор стечајног управника, па тако могу да предложе стечајног управника са референцама које обезбеђују ефикасно вођење стечајног поступка.

III. Остале теме од значаја за регулаторни оквир пословања

а. Затварање предузећа - неопходност регулисања принудне ликвидације у складу са међународним стандардима

У складу са Законом о привредним друштвима, предузећа се могу затворити путем стечаја, добровољном ликвидацијом и принудном ликвидацијом.

А) стечај, у складу са Законом о стечају, када предузеће има дугове, а повериоци или оснивачи предузећа су спремни да финансирају стечајни поступак;

Б) Добровољна ликвидација у складу са чл. 524-545 Закона о привредним друштвима, када друштво нема дуговања, у ком случају директор-ликвидациони управник даје изјаву да нема потраживања према друштву, преузимајући ризик да је одговоран повериоцима за дугове предузећа у року од 3 године након ликвидације предузећа;

Ц) Принудна ликвидација, у складу са чл. 546-548 Закона о привредним друштвима, када друштво има дуговања, али ни повериоци ни оснивачи предузећа нису вољни да финансирају стечајни поступак.

У случају принудне ликвидације, оснивач друштва са ограниченом одговорношћу одговара за нагомилане обавезе друштва. Принудна ликвидација није пракса позната у упоредном праву. У Србији је прописана 2011. године, како би се укинуо велики број фантомских компанија. Нажалост, овај правни статус није прописан у

складу са општим правилом да оснивачи друштава са ограниченом одговорношћу и акционарских друштава не одговарају за дугове друштва. Супротно том правилу, загарантованом чланом 139. Закона о привредним друштвима, чланом 548. став 4. Закона о привредним друштвима прописано је да чланови друштва са ограниченом одговорношћу и акционари акционарског друштва који имају контролу одговарају солидарно за све дугове компаније 3 године некон брисања из Регистра, а по основу принудне ликвидације. Са становишта правне сигурности, није прихватљиво да оснивач друштва, коме је Закон гарантовао ограничену одговорност, у случају принудне ликвидације, одговара за нагомилане обавезе друштва. Оваква одредба је дестимулативна за унапређење предузетништва и директно утиче на повећање сиве економије у Србији.

Предузетници који су мањински чланови предузећа са пореским дуговима суочавају се са проблемом затварања пословања. Чланом 29. став 9. Закона о пореском поступку и пореској администрацији прописано је да Агенција за привредне регистре не може регистровати привремено престанак делатности предузетника од момента обавештења Пореске управе да је овај предузетник предмет пореске контроле. Пракса Пореске управе је да предузетнику блокира ПИБ, чиме се онемогућава обављање делатности, а самим тим и остваривање пословних прихода. Истовремено, предузетник мора да плаћа паушални порез на зараду и друге обавезне месечне доприносе, што утиче на неликвидност предузетника. Треба имати на уму да мањински чланови друштва не могу бити одговорни за пореске дугове компаније и да је блокирање њихових осталих пословних активности на овај начин неприхватљиво.

Могући кораци напред - Препорука за реформу:

- Став 3 у члану 548. Закона о привредним друштвима треба брисати, како би се отклонила одговорност чланова друштва за дугове принудно ликвидираног друштва.
- Неопходно је укинути забрану прописану чланом 29. став 9. Закона о пореском поступку и пореској управи о затварању послова предузетнику коме је ПИБ блокиран.

Анекс 3:

Резултати мерења административних трошкова у Републици Србији – Анализа модела стандардних трошкова (СЦМ).

Увод

Органи јавне управе значајно утичу на укупан пословни амбијент и лакоћу пословања уређујући начин на који привредни субјекти остварују своја права или извршавају своје обавезе. Административни трошкови су идентификовани као значајна препрека у пословању, а њихово смањење је препознато као један од кључних предуслова за унапређење пословног амбијента. Сложеност и дужина административних процедура и административних захтева који се спроводе на републичком или локалном нивоу, директно утичу на висину административних трошкова и оптерећења привредних субјеката који послују у Републици Србији.

Како је наведено у Програму за поједностављење административних поступака и регулативе „е-Папир“ за период 2019-2021, пословно окружење у којем послују правна лица оптерећено је бројним препрекама које често нису видљиве и јасне при покретању посла. С обзиром на то да се Република Србија налази у процедури транзиције, који карактеришу честе регулаторне промене, привредна друштва неретко имају потешкоћа да се на време прилагоде овим променама. Административно оптерећење је велико и карактеришу га бројни поступци за остваривање права или испуњење обавеза. Ово је препознато као значајна препрека даљем економском развоју, а њено смањење као кључна основа за побољшање услова пословања у Србији.

Значај смањења административних трошкова и оптерећења за побољшање услова пословања препознат је као веома важан циљ. Општи циљ постављен у Акционом плану за спровођење Програма за поједностављење административних поступака и регулативе „е-Папир“ за период 2020-2021. године предвиђа „Безбедније, транспарентније и предвидљивије пословно окружење и смањење удела укупних административних трошкова у БДП“. Циљана вредност учешћа укупних административних трошкова у БДП Србије за 2020. годину је 3%.

Програмом за поједностављење административних поступака и регулативе „е-ПАПИР“ 2019-2021. године предвиђена је детаљна и разрађена оптимизација административних поступака. То је спроведено кроз елиминисање непотребне документације, ефикаснију размену података између надлежних органа, увођење јединствених управних места, укидање појединих административних поступака итд. Такође дигитализован је или предвиђен за дигитализацију значајан број процедура, што ће довести до додатних уштеда за привреду.

Најважнији циљ ове анализе је да пружи ажурирану процену удела административних трошкова у БДП Србије и да настави мерење и проверљивост смањења бирократије у Србији. Мерење административних трошкова у Републици Србији, као и њиховог процентуалног учешћа у БДП-у Србије, врши се на сваке две године почев од 2010. године. Последњи обрачун је рађен за 2018. годину и овим путем

Овај пројекат финансира Европска унија

представљамо ажурирано стање користећи податке за 2019. годину. Анализа такође може омогућити испитивање и расправи о предлозима за даља поједностављивања.

Због ограничених ресурса, приступ одозго према доле (*top-down*) је коришћен за процену у 2019. години Фокус, заснован на почетној тријажи од преко 2400 административних процедура и захтева, углавном је усмерен на административне захтеве са највећим потенцијалним утицајем, односно на кључне административне процедуре и захтеве, активности које привредна друштва, предузетници и друге врсте привредних субјеката морају да предузимају у обављању делатности. Фокусирањем на административне захтеве који ће вероватно произвести највеће административне трошкове, може се доћи до чврсте индикације прописа са највећим потенцијалом за смањење бирократије.

Анализа користи податке за 2019. годину и пореди их првенствено са проценама за 2018. годину и са раније доступним мерењима. Подаци за 2019. постали су доступни 2020. године, а прорачуни су рађени током 2020. и 2021. године. Правовремену имплементацију процене значајно је отежала пандемија *Covid-19*.

Административни трошкови се обрачунавају у складу са моделом стандардних трошкова (СЦМ). Његова кључна снага је у високом степену детаља у мерењу административних трошкова, посебно у деловању на нивоу појединачних активности. Искуства других европских земаља које су примениле СЦМ методологију показују да је систематска процена административних трошкова остварив задатак. Такво мерење представља суштински предуслов за организовано, свеобухватно смањење административних трошкова и оптерећења. Поред тога, могу се побољшати могућности за поређење Србије са другим земљама. Чак и мала промена у регулативи или процесу имплементације може у пракси довести до великих уштеда за пословне субјекте, специфичне секторе или целу привреду. Оваква детаљна анализа усклађености са административним захтевима је инхерентна методологији СЦМ, а такође омогућава да се идентификују области у којима може бити потребна даља реформа.

СЦМ се може сматрати једном од кључних метода које се користе у земљама чланицама ЕУ и земљама ОЕЦД у погледу процене административних трошкова. Пакет алата за бољу регулативу Европске комисије (2021, стр. 516) препоручује примену модела ЕУ СЦМ. Након што је усвојена специфична ЕУ СЦМ методологија, Европска комисија је покренула Акциони програм за смањење административних оптерећења са циљем смањења за 25% у 13 приоритетних области до 2012. године и акоји позива земље чланице ЕУ да одреде своје смањење и имплементирају их до 2012. године. У последњој деценији СЦМ је постао изборно средство регулаторне реформе у ЕУ, државама чланицама ЕУ и земљама ОЕЦД када су у питању процене административних трошкова и боља регулатива. СЦМ је широко прихваћен у скоро свакој европској земљи и сматра се ефикасним сигналом у вези са напорима за реформу регулативе у датој земљи. Одређене земље чланице ЕУ, пре свега Холандија, Данска и

Шведска, али и Аустрија, Чешка и Немачка, развиле су снажну традицију и добро развијену СЦМ методологију. Немачка је 2006. године сертифицивала СЦМ као обавезну методу за мерење административних трошкова (Ди Масцио ет ал, 2017). Током последње деценије, друге државе чланице ЕУ (Бугарска, Кипар, Финска, Грчка, Мађарска, Пољска, итд.) покренуле су велике националне програме смањења регулаторног оптерећења усредсређене на СЦМ. Поред тога, неколико земаља је интегрисало СЦМ методологију у своје регулаторне оквире, захтевајући да се изврше прорачуни за нацрте прописа и закона. Хрватска је донела Уредбу о спровођењу поступка процене утицаја прописа у којој примена процене утицаја прописа може садржавати мерење по СЦМ методологији у складу са релевантним мишљењем тела надлежног за провођење теста МСП и примену СЦМ методологије. Словенија је такође рано усвојила методологију СЦМ и наставља да већину својих напора за накнадну евалуацију усмерава на смањење административних оптерећења и смањење бирократије.

Следећи сегмент садржи општи преглед приступа и методологије Стандардног модела трошкова. Укључује опис и објашњење централних СЦМ концепата. Објашњавамо изборе који су направљени пре почетка мерења СЦМ за Србију и упоређујемо их са изборима направљеним претходних година. Процес тријаже, као и објашњење корака који су спроведени, детаљно је објашњен и представљени су главни налази анализе.

Општи преглед модела стандардних трошкова

Модел стандардних трошкова је једноставан начин за мерење административних трошкова и оптерећења прописаних, пре свега привредним субјектима, али и грађанима. СЦМ раставља административне захтеве (захтеве за информацијама) на неопходне кораке (активности) које треба спровести, мери време и друге настале трошкове и, на основу учесталости ових корака и броја субјеката који подлежу регулацији, израчунава укупне административне трошкове и оптерећења. Модел представља квантитативну методу која омогућава смањење административног оптерећења. Примена и коришћење СЦМ модела подразумева анализу административних процедура и захтева као и релевантних прописа који их регулишу.

СЦМ модел се може применити и на постојеће и на нове прописе. У том смислу, то је полазна тачка за елиминисање или поједностављење постојећих захтева. Омогућава јасан израз укупних административних трошкова које стварају постојећа регулатива и указује на могућа поједностављења процедура и уклањање непотребних захтева. СЦМ је такође полазна тачка за ограничавање нових захтева за информацијама на оно што је неопходно, имајући у виду да јасно показује административне трошкове и оптерећење које нова уредба ствара, и омогућава поређење „статуса кво“ са предложеним решењем у смислу административних трошкови.

ОСНОВНИ РЕЛЕВАНТНИ КОНЦЕПТИ

Административни трошкови – Административни трошкови се обично дефинишу као трошкови које имају регулисани субјекти у испуњавању законских обавеза давања информација, било јавним органима или приватним лицима. Административни трошкови се састоје од две различите компоненте: трошкова уобичајеног пословања и административних оптерећења.

Административне процедуре – Административни поступак је поступак који воде државни органи и организације, органи и организације аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе, установе, јавна предузећа, посебни органи преко којих се врши регулаторна функција, као и правна и физичка лица којима су поверена јавна овлашћења и који се покрећу на захтев привредних субјеката и грађана ради остваривања одређеног права или испуњења прописане обавезе, а који су уписани у Регистар административних поступака у складу са Законом о Регистру административних поступака. Административни поступак се односи на остваривање права, обавеза и правних интереса привредних субјеката и грађана у коме органи издају лиценце, дозволе, одобрења, сагласности, решења, уверења, атесте, извештаје, мишљење, обавештење, сведочење, услове, изјаву, записник, лична и друга документа, изводе из службене евиденције или уносе достављене податке и исправе у одређене јавне евиденције у складу са законом.

Административни захтев – Административни захтеви су услови које привредни субјекти и други пружаоци услуга морају да испуне у складу са правним системом Републике Србије да би пословали несметано. Могу се испољити кроз прописану обавезу правног лица да припреми, усвоји, евидентира, архивира и/или учини доступном одговарајућу документацију, на начин утврђен законом и/или другим прописима.

Административне активности – Да би се обезбедиле информације за сваки захтев за подацима, мора се предузети неколико специфичних административних активности (на пример, прикупљање података, израда извештаја, итд.). СЦМ процењује трошкове завршетка сваке активности.

Административни терети – Административна оптерећења су део административних трошкова које предузећа сnose само зато што је то регулаторни захтев.

Коштања уобичајеног пословања – Трошкови уобичајеног пословања одговарају трошковима који произилазе из прикупљања и обраде информација које би ентитет урадио чак и да не постоји законска регулатива.

СЦМ се најједноставније може изразити као производ цене административног поступка/захтева – Р и укупног броја поступака годишње – Q.

$$P \times Q = (H \times T + A + E) \times (N \times F)$$

Административни трошак = цена x количина = (време x тарифа + набавке + остало) x (популација x учесталост)

Укупан број процедура - Q, се првенствено добија директно преко РАП регистра. У Србији се годишња учесталост поступака уписује за сваки поступак наведен у регистру РАП. Укупан број поступака може се утврдити и на основу производа броја регулисаних субјеката које законска обавеза – N и учесталости обавезе испуњења одређеног услова – F.

Цена - P се састоји од неколико компоненти. Регулисани субјекти (власници, директори, други запослени) морају да утроше одређено време за обављање одређених административних активности - H. То време - кошта. За обрачун трошкова по основу утрошеног времена користи се уобичајена накнада (пре свега по сату) од стране регулисаног лица лицима која обављају административне послове – T. Поред тога, трошкови могу укључивати и друге релевантне настале трошкове (копирање, путни трошкови итд.). Неке административне процедуре или захтеви стварају додатне трошкове, на пример, трошак набавке посебне опреме - A, или трошкове настале ангажовањем трећих лица (адвокат, рачуновођа или друга трећа лица чије услуге се користе за обављање неопходних административних активности) - E.

Прорачун се може илустровати једноставним примером. Претпоставимо да је у административном поступку потребно доставити више докумената за добијање дозволе, а да је лицу запосленом у регулисаном субјекту потребно шест сати да изврши пет неопходних корака. Ако цена сата рада тог лица износи 500 динара и ако су додатни трошкови (трошкови формулара, копирања докумената и сл.) 1.000 динара, цена поступка је 4.000 динара. Цена сата рада се добија када се бруто зарада за одговарајуће радно место подели са укупним бројем радних сати месечно. Ако се овај поступак односи само на 10.000 регулисаних субјеката и ако регулисана лица пролазе кроз процедуру само једном годишње, укупан административни трошак износи 40 милиона динара. Ако се поступак спроводи различито за различите типове ентитета, онда се обрачун врши за сваку од ових различитих група.

Методологија

Примена СЦМ методе за потребе израчунавања учешћа административних трошкова у БДП за 2019. годину обухватала је неколико корака који су детаљно објашњени у наставку.

A. Идентификација релевантних административних процедура и захтева

У првом кораку израђена је свеобухватна листа свих административних поступака и захтева који се налазе у Регистру административних поступака (РАП) РСЈП. Успостављање Регистра административних поступака (РАП), електронског регистра административних поступака и захтева на републичком, покрајинском и локалном нивоу омогућило нам је да израдимо свеобухватну листу свих административних поступака и захтева наведених у РАП и извршимо обрачун административних трошкова по привредном субјекту и укупних трошкова у процентима БДП Србије за 2019. годину. На основу података РСЈП успели смо да издвојимо око 2.400 административних поступака. Поред тога, на листу је додато 30 административних захтева за које се сматра да су најзначајнији, на основу прегледа најновијих закона и подзаконских аката.

Како су одабране процедуре? За одабир процедура користили смо неколико критеријума – упоредивост, досег, учесталост и трошкове. У нашем случају коначна листа за анализу садржала је 101 административни поступак и 30 административних захтева. Иницијална листа поступака за које је рађена калкулација била је много већа, али због више фактора нису сви уврштени у коначну анализу. Образложење ове одлуке дато је у наставку. Прво, као „основу“ користили смо списак поступака и захтева за које је рађен обрачун за 2018. годину. Најважнији фактор за избор био је број захтева годишње, у зависности од покривености и учесталости. Поседовање „основних“ података за 2018. поједноставило је овај корак, али ипак, осим годишње учесталости, узети су у обзир и други фактори. С обзиром да је анализа за 2019. годину била прва која је у потпуности урађена у РАП онлајн калкулатору, неколико поступака анализираних за 2018. годину (на пример административни захтеви везани за комерцијалне банке) нису могли бити укључени у анализу, имајући у виду да они нису били предмет РАП инвентара. Неколико поступака из анализе 2018. спојено је кроз РАП инвентар, док је неколико других раздвојено, што је отежало упоредивост прорачуна. Остале процедуре укинута су у међувремену спроведеним реформама. Такође, ако је количина времена по акцији мала, а учесталост ниска, административни трошкови обично су безначајни. Стога су одлуке да се те процедуре не укључе, а да се замене новим, доношене од случаја до случаја.

Отприлике 30% прорачуна је морало бити урађено по први пут путем СЦМ методологије. Док смо успели да искористимо већину процедура из анализе за 2018. годину, чиме смо омогућили висок степен упоредивости, значајан број процедура је морао да буде замењен. Ове нове процедуре представљају први пут СЦМ прорачуне засноване на тријажи листе од више од 2.400 процедура наведених у РАП. Основни критеријуми су били слични – досег, учесталост, трошкови. За огромну већину идентификованих административних поступака били су доступни и подаци о трошковима привредних субјеката у тим поступцима за претходну годину. Потенцијални значај је првенствено утврђен на основу претходних калкулација које су за ове процедуре урадили ИФЦ, НАЛЕД и РwС, углавном преко модела трошкова усклађености (ЦЦС модел).

В. Идентификација специфичних прописа који намећу административне захтеве

Након идентификовања релевантних административних процедура и захтева, утврдили смо везу између специфичне регулативе и административних захтева. Идентификован је посебан део и/или под-одељак примарног или секундарног законодавства који доводи до административних захтева. Да бисмо били сигурни да смо правилно референцирали законодавство са захтевом, сваки обрачун садржи тачан члан закона или подзаконског акта. Спроведен је и свеобухватан правни преглед измена релевантних законских и подзаконских аката.

С. Растављање административних захтева на појединачне кораке:

Након утврђивања листе релевантних административних процедура и захтева за анализу за 2019. годину, за сваки поступак/захтев дефинисане су појединачне активности кроз које привредници морају да прођу да би испунили административне захтеве. Стандардне административне активности и поменути диференцијација засновани су на 16 стандардних корака/активности предвиђених у РАП калкулатору доступном на Интернету. Кратко објашњење и пример за сваки од корака дати су у табели испод.

	Овај корак се обрачунава ако је потребно да привредни субјект:
Упознавање са административним поступком / захтевом	се упознаје са документацијом коју треба припремити, прибавити, доставити, односно ускладиштити у просторијама, са начином подношења захтева и документацијом; роковима за решавање поступка, са таксама и/или надокнадама које се морају платити.
Прикупљање потребних информација (у поседу субјекта)	прикупи документацију коју већ поседује. Пример: израда фотокопије личне карте или пасоша, израда фотокопије Решења АПР о регистрацији.
Прикупљање потребних информација (у поседу треће стране)	прикупља документацију коју не поседује, али је издају или припремају трећа лица, пре свега државни органи. Пример: Извод из катастра непокретности, извод из АПР итд.
Припрема информативног материјала (обавештавање трећих лица)	припреми документацију коју не поседује. На пример, ако ентитет саставља одлуке, изјаве, огласе које треба објавити, декларације итд.
Прикупљање нових података	добеје било какав интерни податак. Пример: ако формулари за попуњавање захтевају додатне интерне упите.
Консултације и интерни састанци или састанци трећих страна	одржава интерне састанке да би се испунили административни захтеви, или ако је потребно одржати спољне састанке са трећим странама као што су ревизорске фирме или адвокати.
Попуњавање формулара	попуни образац који је уобичајено потребно доставити органу приликом подношења документације или захтева.
Провера документације	проверава да ли је прикупљена сва релевантна документација и да ли је њен садржај адекватан (адекватно попуњени обрасци, одлуке, изјаве и сл.)
Штампање/копирање документације	одштампа или копира било који документ или податке у сврху подношења захтева или усклађености са прописима. Пример: фотокопија личне карте или пасоша.
Чување документације	сачува документацију или податке на рачунару, на електричном носачу података, дискетима, УСБ-овима или направи копију података на услугама електронског складиштења података.
Достављање информација на папиру	захтев и документацију достави надлежном органу у папирној форми, лично или путем поште.
Достављање информација електронским путем	захтев и документацију достави надлежном органу у електронској форми, електронском поштом или путем постојећих електронских система које користе државни органи.
Извођење прорачуна	изврши одређену калкулацију за подношење захтева, давање података у захтеву или пратећој документацији или да се придржава прописа. Пример: да бисте израчунали промет субјекта за последње три године, извршите калкулације потребних цифара у обрасцима, итд.
Извршавање плаћања	изврши плаћање такси/дажбина.
Обука запослених	да запослени у ентитету прођу одређену врсту обуке. На пример, да могу да обављају неопходне радње од значаја за управни поступак или захтев итд.
Набавка информационог технологија	набави информациону технологију или другу опрему ради испуњавања услова прописаних у управном поступку или захтеву.

D. Класификација регулисаних лица према врсти, ако је потребно

Ако прописи или пракса предвиђају битно различите процедуре, документацију и друге елементе за различите врсте субјеката, или ако сами субјекти различито приступају поступку (нпр. документација која се доставља АПР приликом регистрације предузећа и предузетника се разликује) посебан обрачун урађен је за сваку од ових различитих категорија.

E. Утврђивање укупног броја административних захтева по години или броја регулисаних субјеката и годишње учесталости

Као главни извор података коришћен је укупан број годишњих захтева које су поднела правна лица. У овом кораку смо идентификовали релевантну популацију за сваки административни поступак или захтев укључен у прорачун. Кад год су били доступни користили смо годишње податке о учесталости добијене из РАП инвентара. Поред тога, тамо где је било потребно, јавно доступни статистички извештаји министарства или регулаторног тела коришћени су као допуна. Тамо где подаци о фреквенцији нису били доступни, упити су упућени надлежним државним органима. Сваки прорачун садржи изворе информација, а у ситуацијама када је направљена процена учесталости, критеријуми за процену су документовани. Поново смо проценили податке из анализе за 2018. годину и кад год је то било могуће извршили смо корекције како бисмо побољшали наше процене. Нажалост, неки од кључних података о популацији (нпр. подаци о предузећима која су у систему ПДВ), или учесталости нису били доступни, па смо морали да проценимо на основу доступних података.

F. Одређивање јединичних трошкова и параметара од значаја за одређивање трошкова

Овај корак подразумева утврђивање трошкова ангажованих лица (сати, дневнице) и додатних трошкова. У овом кораку смо идентификовали и добили релевантне параметре трошкова пословања. Међутим, ограничили смо се само на просечне плате специфичне за привреду или сектор, а не на то које групе занимања обављају дату административну делатност. Разлог за ово лежи у чињеници да плате специфичне за сектор играју много важнију улогу. Поред тога, предузећа често поверавају одређене задатке усаглашавања са административним захтевима рачуновођама, адвокатима, спољним пружаоцима услуга, консултантима и другим релевантним стручњацима. За запослене смо добили сатницу на основу података Републичког завода за статистику (РЗС). За трећа лица, углавном смо користили накнаде које они наплаћују за своје услуге.

Важно је напоменути једну велику разлику између обрачуна за 2019. и претходних година. У анализи за претходне године, за коначне обрачуне, уместо одређеног процента дат је распон. Доња граница је одређена почетном зарадом и трошковима коришћеним у

калкулацији, горња граница је одређена 20% већим зарадама запослених или трошковима спољних сарадника. У 2019. години, уместо да се користе само просечне плате сектора, у калкулације су укључене разлике у зарадама у зависности од тога ко обавља одређену делатност, тако да није било потребно укључивати претпоставку о вишим и нижим зарадама из обрачуна за претходне године. Ово је значајно побољшало тачност прорачуна, али је смањена упоредивост по областима за године посматрања.

Табела 1 - Просечне зараде у динарима (2019)

	Сектор	2012		2014		2018	2019			
		Сатница бруто	Сатница нето	Сатница бруто	Сатница нето	Сатница нето	бруто	нето	Сатница бруто	Сатница нето
A	Пољопривреда, шумарство и рибарство	297.3	214.1	306.7	221.5	297.3	65380	47398	375,7471	272
B	Рударство	532.9	379.3	582.7	414.6	532.9	121870	87681	700,4023	504
C	Производња	293.1	212.8	316	230.6	293.1	68188	49476	391,8851	284
D	Снабдевање струјом, гасом, паром и клима уређајем	590.2	419.1	635.8	451.8	590.2	126206	90206	725,3218	518
E	Водовод, канализација, управљање отпадом и активности санације	313.7	225.8	329.3	237.1	313.7	65333	47362	375,477	272
F	Грађевина	286.7	206.6	308.2	223.2	286.7	68311	49772	392,592	286
G	Велепродаја и малопродаја и поправка моторних возила и мотоцикала	253.6	185	272.6	201.4	253.6	63452	46177	364,6667	265
H	Транспорт и складиштење	358.1	258.8	376.7	273.3	358.1	68964	50359	396,3448	289
I	Услуге смештаја и исхране	186.3	135.9	200.1	148.1	186.3	47328	34372	272	198
J	Информација и комуникација	500.1	356.7	622	467.8	500.1	133402	97328	766,6782	559
K	Финансијске и осигуравајуће активности	627.5	453.5	627.9	455	627.5	133877	97032	769,408	558
L	Некретнине	371.2	265.9	394.9	283.7	371.2	75466	54937	433,7126	316
M	Стручне, научне и техничке делатности	467.6	341.2	526	387.8	467.6	94777	68750	544,6954	395
N	Административне и пратеће услужне активности	257.2	185.6	275.1	199.4	257.2	67318	48856	386,8851	281

O	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	423.8	302.5	444.9	317.9	423.8	90164	64707	518,1839	372
P	Образовање	338.7	242.6	356.9	256.1	338.7	78563	56608	451,5115	325
Q	Здравство и социјално	344.1	246.8	359.3	258.6	344.1	76787	55334	441,3046	318
R	Уметност, забава и рекреација	326.1	234.9	334.7	241.7	326.1	63252	45900	363,5172	264
S	Остале услужне делатности	236.5	172	269.3	198.6	236.5	57574	41522	330,8851	239
T	Делатност домаћинства као послодавца; делатност домаћинства која производе добра и услуге за сопствене потребе	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U	Делатност екстериторијалних организација и органа	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X	Све активности			365.6	265.1	408	75814	54919	435,7126	316

G. Избор метода прикупљања података и спровођење анкете

Приликом обрачуна времена потребног за обављање одређених административних активности, СЦМ има на располагању неколико метода, од којих је већина примењена током анализе за 2019. годину. Приликом одлучивања о вођењу пословних интервјуа у односу на стручну процену, због неколико ограничења, нисмо били у позицији да проценимо све административне захтеве путем пословних интервјуа. Стога смо се у великој мери ослањали на **стручну процену добијену кроз интервјуе**. Конкретније, за низ поступака и захтева интервјуисали смо рачуноводствене куће, адвокате или релевантне стручњаке који познају предметну област и прописе о специфичним процедурама, како бисмо добили најбоље могуће процене административних трошкова за нормално ефикасно (репрезентативно) пословање. У осталим случајевима користили смо методу штоперице и интерне експертске процене.

Израђене су и спроведене посебне анкете са неколико десетина привредних субјеката за четири специфична административна захтева – 1) Израда финансијских извештаја (завршних рачуна), 2) Попис, 3) Издавање рачуна и 4) Чување фактура. Сматра се да предметни захтеви имају значајан утицај на учешће административних трошкова у БДП у 2019. Релевантни подаци о учесталости, трошковима и времену за ове захтеве такође нису пронађени ни у једном од релевантних извештаја државних органа и другим статистичким документима. Анкете могу указати на административне замршености које нису узете у обзир. У случају ова четири административна захтева, сматрало се да је циљну групу лако дефинисати, а унапред је оцењено да је велики део циљне групе погођен. Узели смо случајни узорак и послали анкету на мејл адресе више од 5.000 компанија и предузетника. Укупно је добијено око 70 одговора на анкету.

Такође је урађена класификација стандардних активности према потребном времену где је то било могуће, као помоћни алат за прикупљање података. С тим у вези, тамо где је применљив тај метод, постављене су јасне смернице за разврставање одређене управне делатности као „једноставне”, „средње сложене” или „сложене”. Времена неопходна за реализацију предметних активности према степену сложености утврђена су истовременом употребом штоперице, стручне процене, упитника прикупљених од више десетина привредних субјеката из различитих привредних делатности. Ове класификације и упутства намењени су будућим обрачунима трошкова које административни захтеви намећу привредним субјектима који послују на територији Републике Србије. Циљ упутства и методологије је да омогуће лакши прорачун који би убрзао процес анализе.

Н. Прорачун и екстраполација података

На основу прикупљених података израчунава се и процењује стандардно време потребно за обављање административних активности по активностима и процедури/захтеву. Стандардно време или трошкови могу да се разликују за различите врсте регулисаних субјеката и у том случају се за сваку врсту субјекта врши посебан обрачун. Одређене податке унели смо у онлајн РАП калкулатор који врши аутоматске прорачуне. Сваки прорачун је праћен резимеом процеса мерења, описом метода прикупљања података, претпоставкама, проблемима на које се наишло, итд., представљеним на начин да сумира главна питања.

И. Преглед

Прегледали смо добијене резултате, извршили контролу квалитета и контролу одступања за неколико одступања.

Ј. Припрема извештаја о административним трошковима и оптерећењима

Када је преглед завршен, кључни резултати су сумирани у збирни извештај.

Процена укупних административних трошкова

Основни циљ СЦМ анализе за 2019. годину био је мапирање и мерење учешћа административних трошкова у БДП Србије за ту годину, фокусирајући се на оне административне захтеве који су извор највећих административних трошкова и оптерећења за пословање и омогућавање државној администрацији и регулаторним телима да заузму циљани приступ у смањењу оптерећења у тим областима. Да бисмо добили збирну табелу, пратимо кораке наведене у претходном одељку за свих 101 поступак и 30 захтева укључених у анализу за 2019. годину. Поређења ради, мерење административних трошкова за 2018. годину обухватило је 107 административних поступака и 30 административних захтева који су одабрани у зависности од њихове учесталости и величине укупног трошка.

Према подацима РЗС, БДП Србије за 2019. износио је 5.417.725 милиона динара у текућим ценама. Користећи ове податке, добијамо да наша 101 административна процедура и 30 административних захтева заједно стварају трошкове од приближно 2,01% БДП. Међутим, ова бројка није коначна, јер морамо извршити неколико прилагођавања да бисмо упоредили ову цифру са другим основним мерењима. Прво, у нашим прорачунима користили смо просечне зараде. Друго, нисмо користили режијске трошкове. Треће, још треба да додамо преосталих 20% административних трошкова, због правила 20:80.

Дакле, сматрамо да би укупни процењени административни трошкови као проценат БДП за 2019. годину требало да износе 3,01%. Међутим, треба нагласити да због различитих приступа мерењу током година ове бројке нису савршено упоредиве са претходним годинама. Једна битна разлика између обрачуна за 2019. и претходне године је у томе што су у 2019. години, уместо да се користе само просечне плате сектора, у калкулације укључене разлике у платама у зависности од тога ко обавља одређену делатност, тако да није било потребно укључивати претпоставка виших и нижих зарада из обрачуна за претходне године. Ово је значајно побољшало тачност прорачуна, али је смањена упоредивост прорачуна по областима за године посматрања.

Табела 2 – Процењени административни трошкови у % БДП за 2019. годину

Индикатори	2019
БДП (у милионима динара) текуће цене	5.417.725
БДП (у милионима евра)	45.970
Основни обрачунати АТ (у милионима динара) текуће цене	108,807
Основни АТ као % БДП-а	2.01%

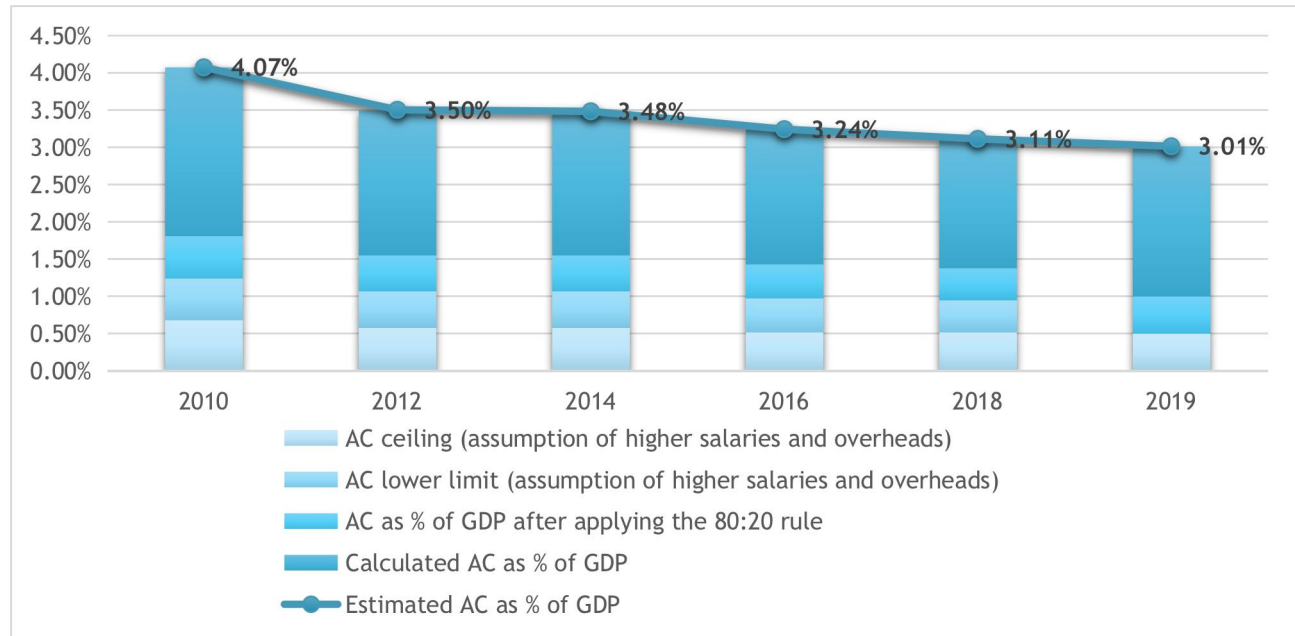

АТ као % БДП (80:20)	2.51%
Повећање режијских трошкова (20%)	0.50%
Процењени АТ као % БДП	3.01%

На основу свих раније доступних података, приметан је јасан пад процењених административних трошкова у процентима БДП Србије. Административни трошкови су значајно смањени, са почетних 4,07% БДП у 2010. години на 3,11% БДП у 2018. години, што указује да регулаторна реформа у Србији, усмерена на унапређење пословног амбијента, иде у жељеном правцу.

Процењени административни трошкови у 2019. смањени су још више – на 3,01% БДП. Ово је у складу са циљевима постављеним у Акционом плану за спровођење Програма за поједностављење административних поступака и регулативе „е-Папир“ за период 2020-2021. године. Општи циљ 1 Акционог плана предвиђа „Безбедније, транспарентније и предвидиво пословно окружење и смањење учешћа укупних административних трошкова у БДП“.

Графикон 1 - Процена учешћа административних трошкова у БДП-у за 2010-2019 (у%)

Уопштено говорећи, најскупљи административни захтеви потичу од књиговодства, као и других захтева за извештавање, углавном ка пореским органима. Добијени резултати су у складу са резултатима СЦМ анализе за Србију за претходне године.

Добијени резултати су такође у складу са сличним студијама у другим земљама, као и са проценом ЕУ СЦМ. Најкупљи административни захтеви су представљени у табели испод.

Табела 3 – Најкупљи административни захтеви

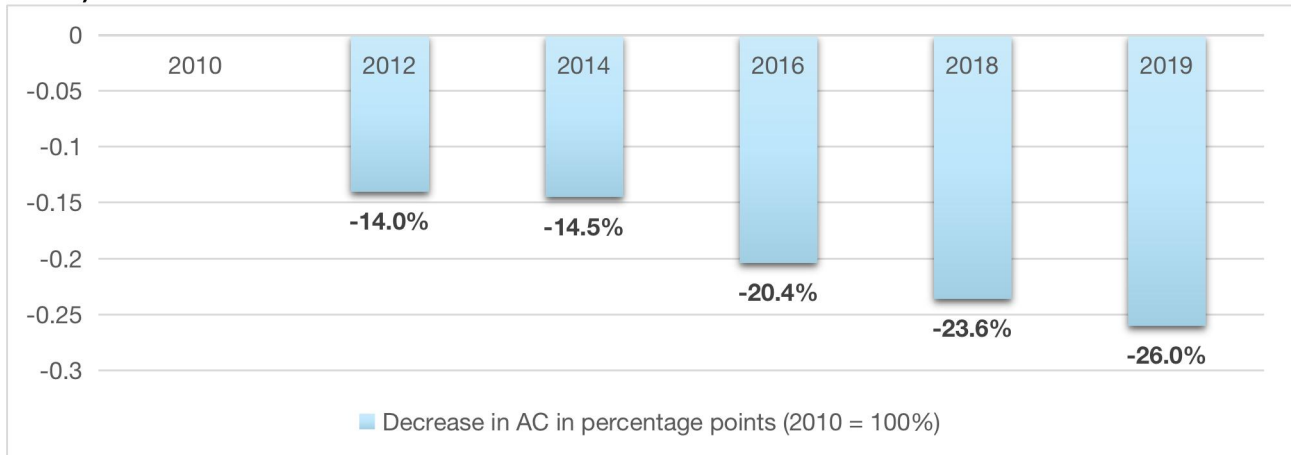
РАП Код	Управни поступак / захтев	Укупна цена 2019
139.00.0071	Књиговодство	47.056.221.159,00
01.02.0023	Стављање робе у слободан промет – увоз	7.527.962.874,00
139.00.0045	Ревизија	5.074.255.263,00
139.00.0063	Издавање фактура	4.803.277.200,00
139.00.0046	Састављање финансијских извештаја	4.265.518.335,00
01.02.0028	Царински поступак извоза	4.129.237.197,00
139.00.0065	Обрачун пореза на додатну вредност	3.519.245.464,00
139.00.0062	Попис	3.108.015.390,00
139.00.0073	Евиденција трансакција – КЕП	2.500.545.119,00
139.00.0066	Вођење књиге дневних извештаја	2.307.079.812,00
139.00.0067	Обавеза уплате готовине на текући рачун фирме	2.105.170.101,00
139.00.0085	Извештај о трансферним ценама	1.526.504.626,00
139.00.0068	Вођење списка дневних промета угоститеља	1.374.887.698,00
139.00.0044	Плаћање пореза на доходак и доприноса за обавезно социјално осигурање за предузетнике	1.362.525.049,00
139.00.0064	Чување фактура	1.007.515.296,00

У складу са проценом за претходне године, постоји велика концентрација трошкова. Приближно 10% административних захтева чини скоро 80% укупних административних трошкова.

Такође, у складу са претходним прорачунима за Србију, присутан је и стални пад административних трошкова у процентним поенима користећи 2010. као базну годину. Смањење износи око 14 процентних поена и за 2012. и 2014. годину, око 20 процентних поена за 2016. годину и стално се смањује за 3 поена за 2018. и 2019. годину и износи око 23 односно 26 процената.

Графикон 2 – Смањење АТ у % (2010 = 100%)

Секторске карактеристике анализираних процедура и захтева донекле су вариране између 2018. и 2019. године Секторска структура се разликује због неколико ограничења упоредивости. Ова ограничења се пре свега односе на податке који недостају, процедуре које нису наведене у РАП, укинуте процедуре, процедуре из 2018. за које је у 2019. години процењено да имају мали утицај.

Табела 4 – Структура обрачунатих административних трошкова (у милионима динара)

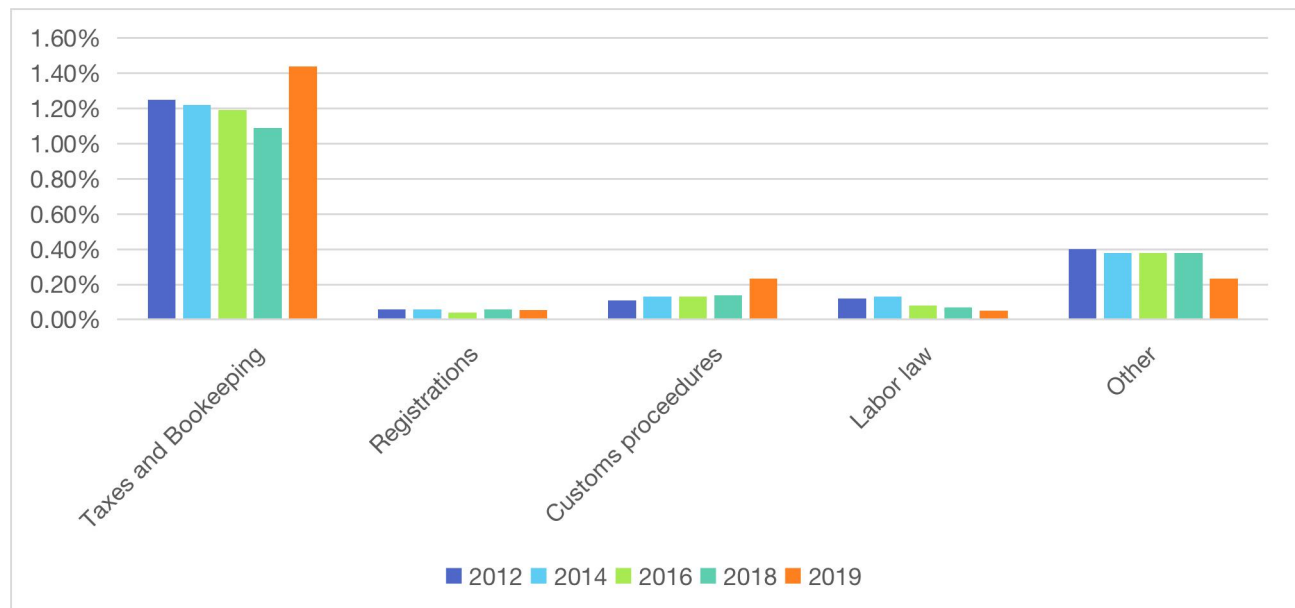
Сектори	Износ 2018	Износ 2019
Закон о раду	3.594.990.120,30	2.717.895.354,00
Саобраћај	952.088.681,11	N/A
Породилско и трудничко одсуство	144.823.433,00	N/A
Царинске процедуре	7.244.896.464,04	12.554.181.378,00
Порези	13.578.899.108,18	77.895.164.288,00
Књиговодство	41.469.560.736,92	
Регистрације	2.849.880.817,93	2.967.546.491,00
Остало	17.633.241.860,63	12.672.059.956,00
Укупно	87.468.381.222,13	108.806.847.467,00

Секторска структура за 2019. годину обухватала је већи број поступака из области пореза и књиговодства и није била диференцирана за 2019. годину због ограничења у погледу правилне категоризације поступака. Такође, анализа за 2019. годину није садржала процедуре везане за породилшко и трудничко одсуство, чији је удео у 2018. години износио 0,2% од укупно анализираних административних захтева.

И у 2018. и 2019. години највеће учешће у структури обрачунатих административних трошкова има сектор пореза и књиговодства. Овај сектор је учествовао са 55 милијарди динара, односно 78 милијарди динара за 2018. и 2019. годину у административним трошковима. Уследио је сектор царинских процедура. Сектор регистрације и радног права имали су сличан удео у укупним трошковима за 2018. и 2019. годину.

Графикон 3 – Промена учешћа административних трошкова у БДП – по секторима за 2019.

Откако је почела анализа административних трошкова, направљене су уштеде у неколико кључних области.

Очекиване уштеде од укидања обавезе подношења образаца М4 и М-УН – Изменама Закона о пензијском и инвалидском осигурању (Сл. гласник РС, бр. 73/18), почев од 1. јануара 2019. године престаје обавеза послодаваца да доставе М4 и М-УН обрасце. Имајући у виду да податке садржане у овим обрасцима послодавци достављају Пореској управи путем пореске пријаве о обрачунатим порезима и доприносима, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање ће евидентирати стаж осигураника прибављањем података из службене евиденције Пореске управе. Процењене уштеде за привреду од укидања ове обавезе износе 3,4 милијарде динара на годишњем нивоу.

Укидање поступка за рефундацију исплаћене накнаде за породилско одсуство – Доношењем Закона о финансијској подршци породици са децом (Сл. гласник РС, бр. 113/17 и 50/18) прописано је да надлежно министарство директно исплаћује накнаду за породилско одсуство на текући рачун корисника.

Аутоматска овера здравствених књижица – Од 1. марта 2018. године здравствене књижице се аутоматски оверавају за све категорије осигураника. Такође, укидање ове административне обавезе условило је смањење захтева за издавање потврде о плаћеном порезу која је приложена уз захтев за оверу здравствене књижице.

Закључци

Специфичним циљем 5 Стратегије реформе јавне управе у Републици Србији за период 2021 – 2030. године предвиђено је да учешће административног оптерећења грађана и привреде у БДП у 2021. години износи 3,00%, а у 2030. години 2,40%, са прописаним сталаним памдо у годинама између. Такође је предвиђено да јавна управа на ефикасан и иновативан начин пружа услуге које задовољавају потребе крајњих корисника и унапређују њихово корисничко искуство. Анализа за 2019. годину и оне спроведене у претходним годинама су показале да се модел стандардних трошкова може успешно прилагодити за праћење значајних сектора, процедура и захтева, осликавајући квалитет пословног окружења и за пружање доприноса за регулаторне реформе. Оваква систематска анализа представља суштински предуслов за методично, свеобухватно смањење административних трошкова и оптерећења и омогућавање пословног окружења. Поред тога, кроз анализу одговорности за административне трошкове се јасније идентификују међу државним органима и регулаторним телима, па је упоредивост Србије и других земаља у том погледу знатно побољшана.

Један од кључних изазова и потенцијалних компромиса у погледу будуће анализе јесте квалитет података у односу на стандардизацију података која штеди ресурсе. Добро успостављена, поједностављена и разрађена методологија и процедура анализе омогућавају мање времена и ресурса за процедуру. С друге стране, ово омогућава већи степен непрецизности и потенцијал за значајна одступања од стварног стања ствари. Иако СЦМ калкулације представљају само модел за административне трошкове и оптерећења, ипак је пожељно да се апроксимације заснивају на улазним подацима који су највишег могућег квалитета с обзиром на ограничено време и ресурсе. Стога је пожељно да током будућих анализа стручњаци врше директне процене времена и трошкова за поступке са највећим процењеним утицајем, без прибегавања стандардизованим временима у тим случајевима. Други начин тестирања нивоа поузданости спроведених прорачуна био би поређење резултата СЦМ модела са резултатима других метода (на пример ЦЦС модела).

Други кључни изазов је упоредивост података и ажурност података које државни органи уносе у онлајн РАП калкулатор. Било би препоручљиво обезбедити да свако

ново СЦМ мерење учешћа административних трошкова у БДП Србије задржи најзначајније процедуре из претходних година, обезбеђујући све већи степен поузданости са сваким новим мерењем и прикупљањем података и усавршавањем ових процедура. Да би ово било изводљиво, потребно је осигурати да РАП инвентар садржи све податке релевантне за анализу.

У наредном периоду очекујемо значајна побољшања у даљем снижавању административних трошкова због неколико реформи које су се десиле током 2020. и 2021. године.

Додатак 1: Преглед онлајн алата РАП калкулатор

Образац за обрачун административних поступака у вези са привредним субјектима

Образац за калкулацију административних поступака који се односе на пословање

Основни подаци о административном поступку	
Година	2019
Релевантно за ову годину	☐ Да ☒ Не
Назив административног поступка	Регистрација оснивања друштва са ограниченом одговорношћу
Шифра поступка	10.05.0220
Надлежни орган/организација	Агенција за привредне регистре
Сврха административног поступка	<input type="button" value="Увези из пописа"/> Започињање пословања у форми друштва са ограниченом одговорношћу, као и обезбеђивања ажурног и тачног вођења података о субјекту регистрације.
Измена у односу на претходну годину	Чл. 9, 11 Закона о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре ("Сл. Гласник РС", бр. 31/2019) без обзира на предмет регистрације односе се на начин подношења пријаве - увођење могућности подношења пријаве електронским путем.
Област пројекта	Друго
Област за обрачун админ поступка	Регистрација
Doing Business област	Оснивање привредног субјекта
Име и презиме особе која је сачинила извештај	Миљан Савић
Време измене	10/02/2022 13:37
Правни основ административног поступка	Секција Б
Јавно доступни опис	Секција 3

Административни поступак 10.05.0220 Регистрација оснивања Д.О.О

EU4BE

Детаљан опис направљених претпоставки и података коришћених током анализе

1 2 3 +

Попуни постојећим АП-ом Детаљни подаци Обриши

Подаци о административном поступку на основу прописа

Врста прописа	Грађани
Делатност	X - Све делатности Одабери делатности
Сатница	435.7126
Ниво власти	☒ Републички ☐ Покрајински ☐ Локални
Врста поступка	☒ Пре регистрације ☐ Након регистрације ☐ У току пословања
Учесталост поступка	Једнократни
Претпоставке	<p>Обрачун извршен збирно за све групе привредних субјеката.</p> <p>11.572 захтева, 9160 решења</p> <p>На основу збирних података из Регистра привредних субјеката, у 2019. години је путем еРегистрације основано 359 привредних друштва, што је доказ да овај вид регистрације није у потпуности заживео и да ће у потпуности заживети тек када се уведе као једини начин регистрације.</p> <p>Стога, приближно 3% подноси захтев електронским путем (нису доступне информације о укупном броју поднетих захтева електронски па се број основаних предузећа која су поднела захтев електронски користи као апроксимирајућ). - 359 захтева. 97% лично или поштом - 11.213 захтева</p> <p>1) Накнада за регистрацију оснивања привредног друштва, Одлука о накнадама за послове регистрације и друге услуге које пружа Агенција за привредне регистре ("Сл. гласник РС", бр. 119/2013, 138/2014, 45/2015, 106/2015, 32/2016, 60/2016, 75/2018, 73/2019, 15/2020 и 91/2020), чл. 2, износ: 4.900 РСД - без промене у 2019; 2) Накнада за регистрацију и објаву оснивачког акта, Одлука о накнадама за послове регистрације и друге услуге које пружа Агенција за привредне регистре ("Сл. гласник РС", бр. 119/2013, 138/2014, 45/2015, 106/2015, 32/2016, 60/2016, 75/2018, 73/2019, 15/2020 и 91/2020), чл. 5, износ: 1.000 РСД. Напомена: Доказ о уплати ове накнаде може се поднети у виду обједињене уплатнице која гласи на износ 5.900 РСД - без промене у 2019.</p> <p>Ради поједностављења обрачуна - Претпоставка да електронски подносе само фирме које се самостално региструју - 3% - 359 фирми. Од преосталих 97% - 11.213 захтева, претпоставка да 40% подноси преко адвоката (Сходно процени АПР за 2018. годину) - 4.485 захтева</p> <p>Осталих 60% подноси лично или поштом - 6.728 захтева</p> <p>Корак 1 - упознавање са поступком - сви Корак 2 - састанци са адвокатским канцеларијама и плаћање адвокатима - само 40% личних подносилаца - просечна накнада 15.000 РСД - ови подносиоци само плаћају таксу и немају додатне кораке будући да све спровде адвокати http://www.osnivanjefirme.com/cenovnik.html, https://www.knjigovodstvosp.rs/osnivanje-i-registracija-preduzeca-i-radnji/ Корак 3 - прикупљање информација у поседу субјекта односно копирање и штампање - сви, будући да свакако морају доставити адвокатским канцеларијама те податке Корак 4 - припрема нових података и документације - сви, будући да сви морају присуствовати овери оснивачког акта. Трошкови овере оснивачког акта су урачунати. Овера потписа за физичка лица кошта 360 динара, а за правна лица - 1.260 динара Претпоставка је да је реч о једночланим ДОО и да је просек трошкова овере 810 динара (50% као физичка, а 50% као правна). Корак 5 - Плаћање - сви - 5 мин стандардизовано - 5900 рсд Корак 6 - достављање документације електронски - 10 мин, стандардизовано Корак 7 - достављање документације лично или поштом - 75 мин просек, стандардизовано Значајна промена претпоставке огледа се у висини трошка ангажовања трећих лица. Наиме, агенције и рачуноводствене фирме наплаћују знатно мање од адвокатских канцеларија, те је то узето у обзир.</p>

EU4BE